

Kristdemokraterna

**Mål och budget 2018
med flerårsplan 2019–2021**

Botkyrka den familjevänliga kommunen
med trygghet
valfrihet
och ett blomstrande näringsliv

Innehåll

Sammanfattning av Kristdemokraternas Mål och budget 2018	4
Kristdemokraterna i Botkyrka - Vår vision	5
Omvärlden påverkar Botkyrkabornas förutsättningar	17
Kristdemokraternas förslag till ekonomiska ramar uppdelad på nämnd	24
Mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning	24
Effektivare organisation	24
Övergripande kommentarer till driftbudget	24
Övergripande kommentarer till investeringar	24
Kommunstyrelsen/Kommunledningsförvaltningen	25
Södertörns överförmyndarnämnd	26
Medborgarkontoren	27
Områdesgrupperna	27
Kontaktcenter	27
Samhällsbyggnadsnämnden	27
Tekniska nämnden	28
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	29
Kultur- och fritidsnämnden	30
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden	32
Utbildningsnämnden	33
Socialnämnden	35
Vård- och omsorgsnämnden	38
Kommunala bolag	42
Södertörns brandförsvarsförbund	45
Mångkulturellt centrum	45
Revision	45
KS/KF förfogande	45
Kristdemokraternas ekonomi 2018 i sammanfattning	47
Förslag till beslut	50

Sammanfattning av kristdemokraternas mål och budget 2018 med plan för 2019–2021.

Vi kristdemokrater presenterar Mål och budget 2018 i balans och vi föreslår att skattesatsen fastställs till 20,15 öre per skattekrona.

När det gäller kommunens totala drift så omfördelar vi 22 miljoner kronor mer i relation till majoritetens budget. Vi minskar 8 miljoner kronor från posten KS/KF förfogande och minskar 3 miljoner kronor från KS drift – motsvarande ca 1 % av den totala driften för posten KLF. Vi minskar ramen för Kultur- och fritidsnämnden med 2,5 miljoner kronor samt Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden med 2,5 miljoner kronor vilket också motsvarar ca 1 % av den totala driften för respektive nämnd. Detta avser effektiviseringar både när det gäller verksamheten och administrativt inom förvaltningen för båda nämnderna. Vi prognostiserar också en större intäkt än majoriteten på 6 miljoner kronor gällande exploateringsverksamheten.

6 miljoner kronor omfördelar vi genom en ökning i drift till Socialnämnden för att stärka upp underskott gällande enheten för ekonomiskt bistånd, vuxenenheten och socialpsykiatriska enheten. Vi vill också att öppna förskolan finns kvar och utvecklas samt att familjerådgivning ska finnas för alla familjer som behöver det. 5 miljoner kronor omfördelar vi till Utbildningsnämnden för att utöka antal personal i skolan, för att skapa mer trygghet för både personal och elever. Ytterligare 11 miljoner kronor ökar vi i drift till Vård- och omsorgsnämnden vilket i huvudsak avser de underbudgeterade posterna för personlig assistans och externa placeringar SoL och LSS (som beror på plats-brist på våra boenden och försenade byggplaner).

Kommunen måste planera mer långsiktigt när det gäller byggande och prioritera vård- och omsorgsboenden i investeringsprogrammet. Markanvisning finns, men byggtakten är för långsam. Vi kristdemokrater anser att kommunen behöver ligga steget före och budgetera för ytterligare ett vård- och omsorgsboende utöver de som planeras fram till 2020. Platserna kommer givetvis att behövas och är på så vis självfinansierade. En eventuell överkapacitet betyder köpta platser från andra kommuner, vilket innebär bra intäkter för kommunen. Kostnaden för en extern placering är högre än motsvarande för en intern placering. Vi kristdemokrater vill investera i ett extra vård- och omsorgsboenden fram till 2021 och ökar därför upplåningen med 150 miljoner mer än majoriteten för att göra denna satsning.

Kristdemokraternas förslag för nämndernas sammanlagda nettoramor uppgår totalt till 5238,6 MSEK.

Kristdemokraterna i Botkyrka - Vår Vision

För Kristdemokraterna har det alltid varit viktigt att värna de värden som bygger ett gott samhälle – friheten, medmänskligheten, jämställdheten och tron på alla människors lika värde. En grund av tillit, sammanhållning och gemensamma värden har varit vårt lands stora dolda tillgångar. Det är tillgångar som inte kan påtvingas någon genom politiska beslut, de växer fram och förvaltas i familjer, i möten mellan människor, i kyrkor och samfund, i föreningar, på arbetsplatser – där människor möts och tillsammans arbetar för gemensamma mål. Sveriges framgång bygger till stor del på ansvarstagande familjer och på levande folkrörelser och föreningar – ett levande civilsamhälle och om detta vill vi värna.

I Sverige är tilliten mellan människor i ett internationellt perspektiv hög. Värden som frihet, trygghet och jämlikhet har genom tidigare generationers ansträngningar kommit att präglade vårt samhälle. Sverige ska vara ett land av hopp och möjligheter, inte hopplöshet och utanförskap. De som kommer till Sverige och till Botkyrka ska erbjudas en snabb väg in i samhällsgemenskapen. Vi vill ha ett samhälle där alla människor gör sin del, får vara med och bidra och arbeta 100 procent av sin förmåga. Vi behöver ta tillvara på dessa människors inneboende drivkraft och vilja att bygga en trygg framtid i sitt nya hemland.

Sverige har under de senaste åren tagit ett stort ansvar för människor på flykt. Tyvärr står det klart att vi välkomnar människor hit, men inte hem. Många blir inte en del av samhällsgemenskapen utan fastnar istället i ett långvarigt utanförskap. Vår vision är att Botkyrka ska vara en kommun där den enskildes kraft och kreativitet tas tillvara. En kommun som hela tiden förbättrar förutsättningarna för att var och en, oavsett vilken bakgrund man har, ska såväl kunna försörja sig själv som att göra sin röst hörd. En kommun där de enskilda individernas förmågor används på ett positivt sätt för att utveckla Botkyrka till en spetskommun vad det gäller sysselsättning, företagande, nyttjande av medborgarnas unika kunskaper om andra kulturer och språk och är med och påverkar kommunens beslut till medborgarnas nytta. Botkyrka skall vara en kommun som ser individens möjligheter.

För att ta Sverige framåt krävs ett politiskt ledarskap som präglas av handlingskraft och ansvarstagande. Ett ledarskap som lyssnar, som inte drivs av maktbegär, utan som brinner för att ge enskilda människor bättre möjligheter. Ett ledarskap som står för långsiktighet och som är ödmjukt inför uppgiften.

Kristdemokraternas politik har människovärdet och de etiska grundvärdena i centrum. Varje människa är unik och född in i ett sammanhang av andra personer med ett ömsesidigt beroende. Vi vill värna alla människors liv, frihet och värdighet. Solidaritet med svaga och förtryckta och ansvarigt förvaltande av växter, djur och natur är grundläggande när vi kristdemokrater formar vår kommunpolitik.

Medborgarperspektivet ska alltid vara utgångspunkten för politiken i Botkyrka. Vid all kommunal planering ska medborgaren sättas i centrum. Den kommunala verksamheten är till för medborgarna. Inte tvärtom! Medborgarna ska också garanteras insyn i den kommunala verksamheten. Även om den kommunala verksamheten finansieras genom skatter och avgifter är det inte självklart att kommunen alltid ska vara utförare av verksamheten. Att finansiera och garantera kvaliteten är kommunala huvuduppgifter. Stor öppenhet ska råda för initiativ från medborgare, personal, föreningar, församlingar och andra som vill starta förskolor, äldreboenden med mera.

En kommun med trygghet och valfrihet för alla

Familjen är den viktigaste gemenskapen i samhället och den behövs för att människor ska kunna växa och må bra. När familjen fungerar är det en tillitsfull gemenskap som skänker trygghet och stabilitet i en ständigt föränderlig omvärld.

Kristdemokratisk politik syftar till att stödja familjerna, att möjliggöra mer tid för barnen och öka familjernas frihet. Anknnytning, omsorg, gemenskap och fostran kräver tid. Familjepolitiken är idag i alldeles för stor utsträckning utformad som om alla vore stöpta i samma form. Föräldrar förutsätts arbeta heltid och alla förutsätts vilja ha sina barn på förskolan, hela dagarna, hela veckan. Många föräldrar önskar ingenting hellre än att stressa mindre, att förkorta sin arbetstid och få mer tid med barnen och familjen. Vi menar att staten och kommunen ska skapa valmöjligheter, inte välja åt familjen. Ju mer fyrkantiga system som skapas desto sämre passar de in i olika familjers vardag.

Skola som ger kunskaper

I skolan ska kunskap, värderingar och normer förmedlas. Alla tre är lika viktiga för att resultatet av skolarbetet ska vara framgångsrikt. Skolans huvuduppgift är att ge eleverna förutsättningar att utveckla såväl en kunskapsgrund som en värdegrund. Skolan ska ge livskunskap som omfattar både teoretisk och praktisk kunskap samt social och demokratisk kompetens. Kultur och estetik ska integreras i lärandet. Det formar en kunskap som förenar både huvud, hand och hjärta.

Kommunen där ett funktionshinder inte blir ett handikapp

Funktionshindret blir i själva verket ett handikapp för den enskilde först om samhället inte förmår att kompensera bristerna. Graden av handikapp är inte statisk, utan snarare en funktion av samhällets förmåga att möta människor med funktionshinder. Människor med funktionshinder riskerar att i olika sammanhang bli negativt särbehandlade. Detta kan aldrig tolereras. Kommunen ska föregå med gott exempel bland annat då det gäller att anställa människor med funktionshinder, äldre arbetskraft och personer som är i behov av rehabilitering.

Väl fungerande infrastruktur

En fungerande infrastruktur skapar förutsättningar för kommunen att tillhandahålla tjänster och för kommuninvånarna att ha en bra vardag. En infrastruktur i form av gator, parkeringsplatser, parker och mark inkl. anläggningar, Vatten & Avlopp, fjärrvärmenät och fibernät är, menar vi, som kommunens ”blodomlopp” och det är viktigt med en strategi som innebär hållbara val. De är viktiga förutsättningar för samhällets och näringslivets utveckling och måste planeras långsiktigt då konstruktionerna måste vara långlivade och ska hålla årtionden eller i vissa fall hundra år. Det är viktigt att löpande arbeta med underhållet av infrastrukturen då eftersläp och återkommande reparationer ökar kostnader för kommunen långsiktigt.

I dagens samhälle är en väl fungerande IT-infrastruktur med hög kapacitet en grundläggande förutsättning för att invånare och företag ska vilja bo och verka i kommunen. Det är därför mycket viktigt att fibernätet byggs ut i alla kommundelar och att man planerar för detta i samband med vatten och avlopp vid nybyggnation.

De gemensamma uterummen är offentligt finansierade och de infrastrukturella anläggningsnäten finansieras av nätens abonnenter. I det senare fallet bidrar ett långsiktigt solidariskt tänkande om kostnadstäckande till att skapa en struktur för kostnadseffektivitet och ge ett hållbarare samhälle.

Väl fungerande förvaltning av kommunens fastigheter och byggnader

Till den ”intrakommunala” infrastrukturen, dvs. lokaler och anläggningar för att bedriva den kommunala verksamheten, inkluderar vi även förädling och förvaltning av de byggnader med tillhörande mark som ägs eller används för den kommunala verksamhetens behov.

Stadsplanering – tryggt och trivsamt

Stadsbilden hör till vårt kulturarv genom att den gestaltar vår samtid. Den äldre bebyggelsen gör vår historia levande och aktuell. Därför måste vi värna om och bevara kulturellt intressanta bebyggelsemiljöer för framtida generationer. All nybyggnation måste anpassas efter den kringliggande bebyggelsemiljön. Samtidigt måste de olika kommundelarna få växa utan att man äventyrar dess karaktär.

Boende med förutsättningar för bokarriär

Vid planeringen av bostäder måste de olika kommundelarna utvecklas och växa organiskt inifrån och ut. Stora centrumbildningar i periferin, enligt gamla miljonprogramsfunderingar, får inte upprepas. När nya områden planeras och byggs måste infrastrukturutvecklingen följa med så att tillgängligheten upprätthålls. Förtätning är en väg att gå när kommundelen behöver utvecklas. Vid förtätning ska dock särskild hänsyn tas till värdefulla grönområden och tysta zoner.

Det är viktigt att bygga småskaligt och involvera många aktörer i processen. Se till att man tänker trygghet vid nybygge och bygga inkluderande genom att skapa möjligheter och variation av aktiviteter för alla olika samhällsgrupper att vistas i området. På så vis arbetar man emot stängda och anonyma områden som skapar segregation. Man bör eftersträva en bra blandning av bostäder, företag, föreningar och församlingar m.fl. i samma område.

De allra flesta är överens om att vi behöver bygga mer. Vi måste kontinuerligt se över hur utbudet av mark som är lämplig för bostadsbyggande kan öka. Kommunen ska långsiktigt planlägga för fler bostäder och på så vis kunna öka antalet markanvisningar till dem som vill bygga. Kommunen måste ta stort ansvar och långsiktigt skapa bättre förutsättningar för nya bostäder. Kommunen ska också positivt stimulera till övergång från hyresrätt till bostadsrätt och eget ägande där sådana önskemål finns. Det skulle på sikt medföra en mer blandad boendestruktur och bryta pågående segregationstendenser. Ett större inslag av bostadsrätter i de kommundelar där hyresrätter är dominerande skulle sannolikt öka de boendes ansvar för sin boendemiljö och också öka deras livskvalitet.

Om vi ska kunna få en större andel kvalificerad arbetskraft till Botkyrka är det viktigt att det finns bostäder i kommunen. Vi behöver ett varierat byggande där vi attraherar människor med såväl stark skattekraft samtidigt som vi behöver bostäder för de som nyligen kommit till Sverige och/eller fått sitt första jobb, studenter, människor med låg inkomst m.m.

Ekologiskt hållbar utveckling och förvaltning för framtida generationer

Ekologi är läran om samspelet mellan organismer och deras miljö. Miljön och naturresurserna måste förvaltas ansvarsfullt så att goda livsbetingelser inte äventyras. Förvaltarskapstanken är utgångspunkten för att tänka långsiktigt och värna den värdefulla men många gånger sårbara miljön. Ansvaret, som är grundbulten i förvaltarskapsprincipen, är både personligt och gemensamt. Strävan efter att förbruka mindre av ändliga resurser och energi och ett personligt ansvar för kretslopp och avfallshantering är en nödvändighet för långsiktig överlevnad för mänskligheten.

Det är inte enbart industrier som påverkar miljön negativt. De stora problemen orsakar vi genom vår livsstil; vår konsumtion, våra resor och transporter, våra livsmedel med mera. Förvaltarskapstanken säger att vi ska vara försiktiga och hantera vår livsmiljö varsamt. Det handlar om att bruka och bevara, inte att förbruka.

Socialt ansvar när medmänniskan behöver stöd

Den sociala omsorgen ska utgå från människans behov av små och naturliga gemenskaper där familjen är den viktigaste. Socialpolitiken ska stödja när det brister och stimulera de positiva krafterna i dessa gemenskaper. Solidaritetstanken motiverar oss att ta gemensamt ansvar för alla människor, i synnerhet de utsatta.

Brett utbud av kultur- och fritidsaktiviteter håller ihop samhället

Olika former av kultur har stor betydelse för att hålla ihop ett samhälle. Kulturen ger förståelse för helheter och den förmår även sätta in människan i ett socialt sammanhang. Kulturen kan också göra existentiella frågor tillgängliga för en bred allmänhet. Kristdemokraterna anser att stödet till kulturutbudet ska vända sig till både flickor och pojkar, så att allas olikheter tillgodoses vad gäller intresseinriktning.

I tonåren eftersträvar de flesta att utveckla sin egen identitet men har också ett stort behov av att umgås med andra i samma ålder. Att det finns en mångfald av fritidsutbud, fritidsgårdar, musikforum, idrottsverksamhet och andra meningsfulla verksamheter är därför en förutsättning för att ungdomarna ska vilja vara aktiva och kunna delta. Det handlar också om att lokaler och utbud måste vara åldersanpassade så att inte någon åldersgrupp hamnar utanför och att tjejer och killar kan delta på lika villkor.

Effektiva kommunikationer

Välfärdsutvecklingen och transportutvecklingen går nästan hand i hand. En god infrastruktur är därför garanten för ett gott miljöarbete, för en god tillväxt och en förutsättning för att klara omsorgen och välfärden i framtiden. Kommunen ska ha välfungerande vägar för gods- och persontransporter. Det måste finnas välfungerade kollektivtrafiklösningar som ökar kommunens attraktivitet och som samtidigt medför att fler väljer kollektivtrafiken framför bilen.

Fler resor med hållbara färdmedel är viktiga och där spelar cykeln en viktig roll. Cykeln ska vara ett självklart val och tillsammans med gång-, cykel- och kollektivtrafik. Ambitionen måste vara att få ett heltäckande nät som kan tillgodose behovet att gå och cykla till och från skola, arbete, kollektivtrafik och fritidsaktiviteter.

God medborgarhälsa

Att människors olika levnadsvillkor kan vara en bidragande orsak till ohälsa är känt. Människor är inte isolerade individer. Vår hälsa påverkas av våra sociala relationer. Även uppväxtmiljön har betydelse för hur sårbara vi blir för olika påfrestningar, hälsorisker och för våra levnadsvanor som vuxna. Människor med starka sociala nätverk står bättre rustade vid psykiska och fysiska påfrestningar.

Att vara vid god hälsa är någon som de flesta människor ser som en viktig del av sitt liv och påverkar exempelvis hur man kan delta i ett samhälle och är av stor vikt för att kunna leva ett liv med hög kvalitet. En persons hälsotillstånd kan kopplas till det samhälle den lever i då hälsa påverkas av den sociala miljön och de sociala strukturerna i omgivningen. Hälsan skiljer sig påtagligt åt mellan grupper i socialt och ekonomiskt mer och mindre gynnade områden. En stor del av dessa skillnader beror på skillnader i befolkningssammansättning när det gäller utbildningsnivå, sysselsättning, och ekonomiska resurser, men även skillnader i levnadsvanor. Det är mycket viktigt att kommunen i samarbete med landstinget arbetar fram åtgärder för att motverka denna ojämlikhet i hälsa mellan olika grupper.

Sambandet mellan fysisk aktivitet och hälsa är tydligt. Det ökade stillasittandet är på sikt ett hot mot hälsan för många. För att få den rörelse vi behöver måste vi, till skillnad från förr, själva ta initiativ till fysisk aktivitet. Skolan har här en viktig roll i att stimulera barn och ungdomar till att även senare i livet fortsätta att motionera och leva hälsosamt. Även våra matvanor har betydelse för vår hälsa, både i främjandet och bevarandet av en god hälsa och genom att förebygga vissa sjukdomar. Det bör även i kommunen finnas ytor som kan användas för spontanidrott.

Kristdemokraterna vill att alla människor ska kunna växa upp och leva utan risk att skadas på grund av eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak. Tillgången till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak måste minska och barn ska skyddas mot skadliga effekter. Missbruksvården måste bli mer tillgänglig och det internationella samarbetet mot missbruk och samarbetet kring ANDT-strategin (strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitik) ska fortsatt vara starkt.

Arbeta för en tobaksfri kommun

Tobaksbruket är en stor folkhälsoutmaning och kommunen ska aktivt främja en tobaksavvänjning och erbjuda stöd som behandling av tobaksberoende till sina medarbetare.

Det är viktigt att man arbetar med de verktyg och arbetsmetoder som finns för tobaksförebyggande i skolan och för en tobaksfri skoltid. Det är också betydelsefullt att de i kommunen som arbetar med folkhälsofrågor och de som arbetar i skolan är trovärdiga i det förebyggande arbetet genom att inte röka själva. Med ca 12 000 döda i riket varje år i tobaksrelaterade skador kan man inte stå likgiltig inför de åtgärder som behövs för att skapa en hälsofrämjande miljö i framförallt skolan.

Det är en grundläggande rättighet att brukare av välfärdstjänster inte ska behöva utsättas för andrahands- eller tredjehandsrök från kommunens personal. Vi anser därför att alla medarbetare inom förskola, skola och vård och äldreomsorg inte tillåts att röka under arbetstid och ser till att man byter kläder om man röker på sina raster. Det är brukarens rättighet att slippa rökluft som måste gå före rökarens rättigheter att röka. Personalen ska informeras tydligt om detta och erbjudas rökavvänjning. Detta är en arbetsledarfråga som ska ingå i medarbetarsamtalet måste följas upp kontinuerligt.

Arbeta mot drog, doping- och alkoholberoende

Bruket av beroendeframkallande medel har en negativ påverkan på vår hälsa. Att begränsa alkoholens negativa effekter och arbeta för ett narkotika- och dopingfritt samhälle är därför viktiga folkhälsofrågor.

Det är mycket viktigt att man har ett kontinuerligt samarbete mellan skolpersonal, föräldrar, personal på fritidsgårdar och polisen. Man måste i tidig ålder börja informera i skolorna om de risker som finns med alkohol, droger och dopingpreparat för att förebygga att man som ung utvecklar ett missbruk. Det är också viktigt att man stöttar och följer upp detta arbete för varje årskurs. En av skolans viktigaste drogförebyggande insatser består helt enkelt av att vara en bra skola. En god och trygg studiemiljö, goda relationer och en bra undervisning där elever når goda resultat och utvecklar sina förmågor och kompetenser är en viktig skyddsfaktor.

Spelmissbruk – ett större problem än vad man tidigare trott

Spelmissbruk har tidigare inte tagits på allvar och man har inte sett samma faror med detta missbruk på samma sätt som när det gäller alkohol och droger. Att vara spelmissbrukare innebär att man har ett psykologiskt och ett socialt beroende av spel där man satsar pengar. Forskare har kommit fram till att spelmissbruket kan och bör behandlas med liknande metoder som substansmissbruk. Spelmissbruk medför både sociala och ekonomiska konsekvenser för personen i fråga, men ofta även för anhöriga och den spelberoende hamnar inte sällan i en ekonomisk kris då personen man som inom andra missbruk enbart prioriterar sitt spelande. Det är mycket viktigt att man pratar om detta i skolan på ett tidigt stadium samt erbjuder stöd och hjälp på kommunala arbetsplatser för den som hamnat i olika typer av missbruk.

Psykisk ohälsa bland unga

Den ökande psykiska ohälsan bland barn och unga är ett av vår tids största samhällsproblem. Det är främst psykiska besvär såsom oro eller ångslan som kan leda till depressioner, ångestsjukdomar och missbruk som ökar. Skolan är barns och ungas arbetsplats och därför måste det finnas möjlighet att i ett tidigt skede få hjälp

med ohälsoproblem. Elevhälsan har i detta sammanhang en viktig roll. Den ska fungera som första linjens hälsovård för de unga.

Kristdemokraterna har sedan tidigare arbetat för en elevhälsogaranti så att den som går i skolan har rätt till elevhälsovård samma dag. Skolhälsovården och elevvården är mycket viktiga i en tid då den psykiska ohälsan hos barn och unga ökar. Den negativa utvecklingen har pågått under lång tid och svenska ungdomar mår sämre än sina jämnåriga i andra OECD-länder. Särskilt illa är det för unga flickor. Föräldrar, socialtjänst, skola/elevhälsa, barn- och ungdomspsykiatri och övrig sjukvård behöver samarbeta bättre. Målsättningen är sammanhållna förebyggande insatser som de aktörer som är involverade i barnets vardag deltar i och bidrar till.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld, där flickor och pojkar eller kvinnor och män som inte underordnar sig vissa bestämmelser bestraffas, är en av de mest extrema formerna av förtryck. Det behövs mer resurser till utbildning kring våld och hedersrelaterat våld bland personal inom stat, kommun och landsting. Det behövs också fler skyddade boenden. Kristdemokraterna vill även särreglera hedersbrott i brottsbalken.

2016 gjorde VHEK (Varken hora eller kuvad) en kartläggning av förekomsten av diskriminering och förtryck i hederns namn i Stockholms förorter, där 1100 ungdomar mellan 12–18 år deltog. Studien visade att hederskulturen och diskriminering är omfattande och många upplever sig frihetsbegränsade. Botkyrka har ett pågående arbete inom detta område som måste stödjas och utvecklas vidare för att förbättra levnadsvillkoren för tjejer och killar, vars liv begränsas p.g.a. hederskulturer.

Folkhälsoinformatörer

I ett samarbete med Regionalt Cancercentrum utbildade Botkyrka kommun tidigare ett femtiotal s.k. hälsoinformatörer som skulle sprida kunskap om vad man kan göra själv för att minska risken för cancer. Detta skulle ske på de platser där kommuninvånarna är, exempelvis caféer, idrottshallar, samlingslokaler och föreningar för olika etniska och kulturella engagemang.

Vi vill att detta arbete utvecklas i samarbete med landstinget för att också innefatta andra folkhälsoområden förebyggande av övervikt, tandvård, alkohol- och tobaksvanor m.m. som påverkar medborgarnas hälsa mycket. Hälsotillstånd skiljer sig som sagt mellan olika grupper i samhället och nyckelpersoner som har ett stort socialt nätverk genom olika typer av t.ex. föreningar och församlingar skulle kunna utbildas till folkhälsoinformatörer för att sprida kunskap inom dessa folkhälsoområden till Botkyrkas medborgare.

Familjecentraler

Uppgiften att vara förälder kan vara svår och även de med de bästa förutsättningarna kan behöva stöd i att klara den uppgiften. Särskilt de barn vars föräldrar inte har förutsättningar att ta sitt föräldraansvar behöver samhällets stöd. Därför är det viktigt att stöd ges i tid och genom både riktade och generella åtgärder. Familjecentraler där mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänstens förebyggande verksamhet samlas under ett och samma tak är ett exempel på hur man kan nå familjer tidigt. Det gäller både de som bara behöver tips och råd och de som är i behov av extra stöd.

Familjecentraler behövs i kommunen då vi idag ser ett stort antal barn som bland annat är utsatta för passiv rökning, bevittnar våld i nära relation, har dålig tandhälsa, och riskerar att drabbas av övervikt. Familjecentralerna har möjlighet att i ett tidigt skede och på ett effektivt sätt fånga upp kontakten med utsatta familjer, men också vara en stödjande resurs till familjer i allmänhet och även vara ett led i att främja integrationen. Vi ser även att ett samarbete mellan kommun och landsting i dessa frågor vore viktigt och gynnsamt.

Välfungerande och aktivt näringsliv

Det privata näringslivet är grunden för all välfärd. De skattepengar som genereras från det privata näringslivet är grundförutsättningen för den kommunala välfärden.

Utgångspunkten för kommunens engagemang måste vara att utforma sitt näringslivsarbete så det bidrar till ett bra företagsklimat för alla. Jobb skapas när enskilda människor finner det mödan värt att starta eller utveckla ett företag, förverkliga en idé och riskera sitt sparkapital. Fyra av fem nya jobb skapas av småföretagen. Kommunen har ansvar för att det finns tillgång till industrimark. Kommunen ska genom att vara förutseende underlätta för näringslivets utveckling. Industrimarksreserven ska hållas på en hög nivå och är en långsiktig investering som är en förutsättning för kommunens utveckling.

Den kommunala verksamheten behöver servicefunktioner av olika slag. Det kan vara tryckeriverksamhet för kommunala handlingar eller restaurangverksamhet för utbildning av ungdomar eller i arbetsmarknadsprogrammen. Avgörande för dimensioneringen ska vara ett grundbehov och att toppbelastningssituationer upphandlas. Det finns alldeles för många tillfällen då kommunen konkurrerar med det privata näringslivet. Kommunen ska ha aktuell policy och riktlinjer i syfte att undvika att kommunal uppdragsverksamhet konkurrerar med sin kommunala ”överkapacitet” med näringslivet. Kommunen ska tillse att kommunal verksamhet som inte tillhör kommunens kärnverksamhet och som kan bedrivas privat, konkurrensutsätts på lika villkor som den privata eller avknoppas. Avgörande för valet ska vara bättre eller lika kvalitet till lägre eller lika kostnad jämfört med egenregi samt att det finns tydliga regler för hur kvaliteten ska mätas, negativa avvikelser ska hanteras respektive vad som gäller för att avtalet upphävs före avtalstidens utgång.

Arbetsmarknadsåtgärder som leder till egen försörjning

Vi kristdemokrater anser det ytterst angeläget att så många Botkyrkabor som möjligt har sysselsättning och kan försörja sig själva. Utgångspunkten för den kristdemokratiska arbetsmarknadspolitiken är att ge människor förutsättningar för att kunna ta ansvar för sitt eget liv. De samlade insatserna ska leda till att arbetslösa Botkyrkabor blir anställningsbara på framtidens arbetsmarknad.

Arbetsmarknadsåtgärder ska prioriteras före passivt kontantstöd. Långtidsarbetslöshet och arbetslöshet för ungdomar ska bekämpas kraftfullt. Åtgärder och utbildning för att förhindra långtidsarbetslöshet måste inriktas mot kompetenshöjning som kan underlätta att få arbete i de branscher som kan antas ha de bästa framtidsutsikterna. Ett utvecklat lärlingssystem bör finnas för att inte minst ungdomar ska kunna få yrkes- och arbetslivserfarenhet.

Validera kunskaper och kompetens

Att identifiera kunskaper och kompetenser genom validering ska, menar vi, även fortsättningsvis vara ett verktyg för att hjälpa individer till egen försörjning.

Kommunen ska medverka till att tillvarata den unika kompetens som personer med bakgrund från andra kulturer än den svenska besitter på ett bättre sätt än i dag. Språkbarriärer, svårförståeliga regelverk och långa administrativa procedurer hindrar många invandrare att utnyttja sitt kunnande och sina meriter vid anställning eller genom att starta eget företag.

Naturlig integration och mångfald

Människor från andra länder ska betraktas som individer med kraft och energi att bygga sig en ny framtid som en del av det svenska samhället, och inte som ett problem. Segregationen bryter ned möjligheterna för kommunens invånare att utveckla ett gemensamt ”vi” och gör att människor inte upplever sig ha makt över den egna tillvaron. Detta skapar utanförskap och maktlöshet. Vi vill inte bara välkomna människor hit, utan också ge dem möjlighet att skapa sig ett hem. Jobb, bostad, språk och gemensam värdegrund är viktiga delar för en

god integration. En generös migrationspolitik måste kombineras med en effektiv och välfungerande integrationspolitik där man ger människor förutsättningar för eget jobb och försörjning.

Bra skolor för barnen att gå i, att kunna hitta bostad, trygga bostadsområden, fungerande kollektivtrafik och en chans att få arbete är viktiga delar som måste fungera för att underlätta integration och delaktighet i samhället. Skötsel av gårdar och andra kommunala områden när det gäller skräphantering, reparationer, upprustning m.m. är också viktiga åtgärder för att skapa trygghet och öka trivsel för att man ska känna sig hemma i sitt eget område. Områden där man trivs och känner sig trygg i kan man rekommendera andra att flytta till.

Medborgardialog för bättre beslut

Det ska vara ett aktivt medborgarengagemang i kommunala frågor. Möten, utställningar, tryckta och elektroniska medier m.m. måste ges utrymme så att medborgaren ska kunna informera sig ordentligt och vara med och påverka besluten.

Lokala folkomröstningar kan vara ett bra sätt att ta reda på folkviljan. Omröstningarna måste dock förberedas väl och valsedlarnas förslag utformas på ett tydligt sätt. I t.ex. budgetfrågor där beslut medför konsekvenser på andra områden än det som själva omröstningen gäller är folkomröstningsinstrumentet inte att rekommendera.

För att den representativa demokratin ska fungera är det viktigt att de förtroendevalda ges rimliga förutsättningar att fullgöra sina uppdrag. En stor öppenhet ska finnas för att ta tillvara tankar, idéer och förslag från medborgarna. Tillgänglighet till och kunskap om IT kan ge medborgarna större möjligheter att tillgodogöra sig politiska beslut.

En trygg kommun och ett tryggt närområde

Det har blivit allt vanligare att man som medborgare upplever otrygghet inför att vistas ute på kvällar och nätter och man känner en större oro för att utsättas för rån, misshandel eller vandalisering av privat egendom. Botkyrka ska vara en trygg kommun att växa upp och leva i, och där människor vågar röra sig fritt.

Det är viktigt att kommunen tar ansvar för att det i alla områden hålls städat och att snabbt sanera klotter för att uppleva en trivsamt miljö och för att inte skapa en känsla av att det är ett mindre attraktivt område. Det finns annars en risk att det sker allt fler överträdelser vilket skapar en negativ spiral. Det är också viktigt med fler synliga poliser så att ett område inte uppfattas som laglöst där kriminella gäng styr, vandaliserar, säljer droger, bränner bilar och drar in allt yngre barn och ungdomar i olika kriminella aktiviteter. Det är viktigt att polisens brottsförebyggande arbete sker i samarbete med ett flertal andra samhällsaktörer för att på bästa sätt vara välinformerad om den specifika kommunalens problematik.

Man behöver i så stor utsträckning som möjligt arbeta för integrerade områden där bostäder i kombination med näringslivet och föreningar finns representerade. På så vis skapas nya aktiviteter och en öppenhet i olika områden och förutsättningar för en mångfald av medborgare att vistas och röra sig i. Det krävs att man skapar attraktiva platser för en naturlig genomströmning av människor vilket ger en positiv effekt och långsiktigt motverkar segregation. Man bör också utreda behovet av och möjligheten för fler övervakningskameror i speciellt utsatta områden i kommunen för att öka tryggheten för medborgarna att röra sig fritt.

Förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism

Sverige är i fortsatt behov av nationell samordning i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Den nationella strategin pekar ut en riktning, medan det viktigaste arbetet sker på lokal nivå. Det är av yttersta vikt att vi fortsätter på inslagen väg, att vi strävar efter att enas och att vi ytterligare utvecklar samarbetet mellan den nationella och den lokala nivån. På så vis kan vi vidta konkreta åtgärder för att skapa ett motståndskraftigt samhälle och förhindra att fler ungdomar dras in i extrema våldsbejakande miljöer.

Säpo och polisen ska inte vara ensamma om att förebygga extremistiskt våld. Kunskapen i svenska kommuner för att förebygga våldsbejakande extremism är generellt sett låg. Det är mycket viktigt att kommunen har en väl utarbetad strategi som utvecklas i samarbete med olika parter som har kunskap inom området. Framför allt ska lokal samverkan för att förebygga att unga rekryteras till våldsbejakande grupper bli bättre.

Kommunens arbete med att ta fram olika dokument gällande hanteringen av våldsbejakande extremism ha pågått i några år och det är viktigare nu än någonsin, att man kommer igång med insatser så fort som möjligt. Vi har under processen påtalat vikten av att kommunens strategi mot våldsbejakande extremism är tydlig och konkret och att det behövs en arbetsgrupp i kommunen som arbetar med konkreta utåtriktade projekt med t.ex. skolor, medarbetare inom individ- och familjeomsorgen, föreningar, ungdomsgårdar, trossamfund m.fl. Anhöriga, vänner, personal på skola och ungdomsgårdar, personer i föreningar och församlingar m.fl., måste också få tydlig information om vart de kan vända sig om man misstänker att en person är på väg att dras in i den extremistiska världen. Det är mycket angeläget att kommunen satsar de resurser som behövs för att kunna genomföra detta arbete och insatser.

Det är också av stor vikt att följa upp och granska bidragen till organisationer, föreningar och samfund som arbetar med integrationsfrågor. Signalen måste vara mycket tydlig: skattemedel får inte används till att främja eller legitimera extremism, utan ska gå till organisationer som är uppbyggda efter demokratiska principer och med en tydligt presenterad värdegrund som uppfyller kriterier om människovärde och likaberättigande enligt FN:s regelverk. Offentliga bidrag till det civila samhällets olika aktörer som arbetar med detta måste löpande granskas så att skattemedel inte används till att främja eller legitimera extremistiska idéer eller våldsbejakande beteende.

Trygga uppväxtvillkor

Under barndomen grundläggs framtida fysisk och psykisk hälsa. Vår uppväxtmiljö har betydelse för hur sårbara vi blir för olika påfrestningar, hälsorisker och för våra levnadsvanor som vuxna. Barn och familjer i ”risk-zon” måste ges särskild uppmärksamhet. Barn i familjer med ekonomiska svårigheter är särskilt utsatta. Sambandet mellan barns hälsa och föräldrarnas ekonomiska och sociala situation är tydligt.

Att försörja sig genom kriminalitet ska inte vara ett alternativ för barn och ungdomar. Det måste finnas tillräckligt mycket hopp för att kunna drömma om en bra framtid. För det brottsförebyggande arbetet är det avgörande med ett bra samarbete mellan familjer, kommun, polis och socialtjänsten. Det är mycket viktigt att polisen tidigt får möjlighet att bygga upp förtroende hos Botkyrkas barn och ungdomar genom varaktig relation och dialog. Kristdemokraterna anser att varje enskild skola bör ha en särskild kontaktpolis som genom återkommande besök lär känna eleverna och berätta om ordning och reda, rätt och fel samt kontinuerligt besöka ungdomsgårdar i området. Vi anser också att det vore gynnsamt att polisen i samarbete med kommunen långsiktigt arbetar med ett mentorskapsprogram med ungdomar i de olika kommundelarna som är intresserade av att bli poliser.

Med tanke på föräldrarnas mycket viktiga roll i sina barns liv vill vi att kommunen garanterar föräldrastödsprogram varje år. Föräldrastöd är en oerhört viktig del i att förbättra relationen mellan barn och förälder och för att förebygga framtida problem. Det behövs en kontinuitet gällande dessa satsningar då familjen är den viktigaste gemenskapen och barn som växer upp i trygga familjer får bättre förutsättningar att klara livets utmaningar.

Bra förebilder och det civila samhället

De olika religiösa församlingarna i kommunen kan ha en positiv inverkan när det gäller barn och ungas tillvaro. Det finns bra förebilder inom församlingarna som är respekterade och som många gånger är väl kända

av ungdomarna inom de olika kommundelarna. Det är viktigt att man samarbetar med och stöttar församlingar och föreningar i det arbete som man gör med ungdomar. Församlingarna är ofta en stor och viktig del av vardagen för många familjer.

Unga vuxna som inte längre kan vara på ungdomsgårdarna behöver en plats att vistas. Det blir lätt att man driver runt och risken är att man inte längre får kontakt med bra vuxna förebilder. Det är därför viktigt att man från kommunens sida arbetar aktivt med att se till att det finns träffpunkter för unga vuxna i flera av kommundelarna.

Värdig äldreomsorg gäller alla

Den kristdemokratiska människosynen utgår från att människan är en sammansatt helhet och har kroppsliga, psykiska, sociala och andliga behov. För att skapa och upprätthålla hälsa och ett gott liv måste dessa behov tillgodoses. För att bota och förebygga sjukdom måste hela människans miljö och behov tas med i beräkningen.

Äldreomsorgen i vid mening ska utformas med människovärdet i centrum. Människors personliga behov, rätt att vara olika och göra olika val måste tillgodoses. Den ideologiska värdegrunden behöver levandegöras inom hela äldreomsorgen. Frågor om människovärde och bemötande är viktiga delar i all vårdpersonals utbildning och kompetensutveckling.

Trygghetskontrakt – för att säkra likvärdig vård

Tillit skapar trygghet. Man ska kunna lita på att äldreomsorgen fungerar den dag man behöver den. Äldre vill inte ha mer vård och omsorg än nödvändigt. Däremot vill de känna trygghet i att de själva kan bestämma hur de ska bo och leva. Vi kristdemokrater vill därför införa ett nytt sätt att tänka vård och omsorg för äldre. Förutom hög kvalitet och valfrihet i äldreomsorgen vill vi att alla som är över 85 år ska få ett anpassat boende – om de så önskar och oavsett *friskhetstillstånd*. En sådan regel skulle skapa trygghet för många äldre.

Personer som beviljats insatser för boende enligt lagen om särskilt stöd och service till funktionshindrade (LSS) och Socialtjänstlagen ska få sin bostad utan långa väntetider. Kommunen måste ha beredskap för att kunna bygga ut boendet i den omfattning som behövs och då behov uppstår. Det handlar om stöd till personer med bland annat nedsatt hörsel, syn och rörlighet. Det ställer därför ökade krav på samhället och vi måste vara medvetna om att detta kräver smarta lösningar och ökade offentliga resurser.

Bemötande med respekt och värdighet - Värdighetsgaranti och särskilda boenden

En hjärtefråga som vi kristdemokrater länge drivit är värdighetsgarantin inom äldreomsorgen. Garantin innebär en utfästelse om vad den äldre kan förvänta sig i omsorgen och öka möjligheten att vara delaktig och ställa krav. Till viss del har kommunen anammat vår idé om värdighetsgarantin, men för en mer komplett garanti bör det också finnas en förbindelse om kompensation ifall kommunen inte lever upp till denna kvalitetsnivå.

- a) Det ska finnas en läkare knuten till varje äldreboende och till varje hemsjukvårdspatient. Läkaren ska vara kunnig i åldrandets sjukdomar och problem och ska regelbundet besöker dessa omsorgstagare.
- b) Det ska genomföras regelbundna läkemedelsgenomgångar för samtliga brukare på äldreboenden eller i eget boende med insatser från kommunal hemsjukvård, för att öka kvaliteten och säkerheten i läkemedelsbehandlingen.
- c) Det ska finnas eget rum för alla som så önskar.
- d) Det ska finnas skilda vårdenheter för demenssjuka och andra boende.

En kommun med frihet att välja offentligfinansierad vård mellan olika utförare

Respekten för äldre människors integritet och självbestämmande kräver att valfrihet präglar utformningen av det stöd som ges. Betoningen på valfrihet får dock aldrig bli ett viktigare mål än tryggheten i vården och om-

sorgen. För de allra mest utsatta – dementa, multisjuka och andra med nedsatt autonomi – är tryggheten och värdigheten så mycket mer angelägen.

Sedan Lagen (2008:96) om valfrihetssystem (LOV) trädde i kraft den 1 januari 2009, har majoriteten av landets kommuner infört eller kommer att införa LOV. Lagen tillkom i syfte att stärka den enskildes möjligheter till inflytande över den egna vardagen. De äldre blir bemyndigade att själva välja utförare av vård och omsorg och det underlättar för nya vårdgivare att etablera sig. En mångfald av aktörer både höjer kvaliteten generellt och att det driver de kommunala verksamheterna att förbättra sig ytterligare.

LOV bygger på att det inte är någon priskonkurrens mellan utförarna. Ersättningen till utförarna är lika och bygger på den modell kommunen själv bestämmer utifrån värde tyngd och utförd insats. Det är således inte priset utan kvaliteten som kommer att avgöra vem som får den enskildes förtroende att utföra tjänsterna. Med LOV ställer kommunen upp kvalitetskraven och ser till att dessa efterföljs av alla. Därigenom behålls en tydlig demokratisk kontroll över äldreomsorgen i kommun. Vårdfärdens kärnvärden förblir intakta, det vill säga insatser efter behov med solidarisk finansiering. Men det erbjuder mer av valfrihet för den enskilde och utvecklar de äldres välfärd efter deras behov. Makt förflyttas från politiker till medborgare.

Flexibel hemtjänst med kontinuitet

En väl utbyggd hemtjänst ger trygghet, skapar tillit och ökar möjligheten till att bo kvar hemma längre. Hemtjänstinsatserna ska vara flexibla för att på bästa sätt kunna möta den enskildes behov och ge individen reellt inflytande över beviljad insats. Hur hemtjänststimarna används kan variera från vecka till vecka och ska bestämmas i samspelet mellan den enskilde och personalen. Hemtjänsten är basen i äldreomsorgen och är ett stöd även för anhöriga. Den sociala delen bl.a. vikten av att den enskilde upplever sig bli ompysslad, såväl som observerad och personligt tilltalad, av hemtjänsten bör särskilt uppmärksammas.

För många av de äldre som lever ensamma utgör hemtjänstpersonalen en stor del av deras sociala liv. Kontinuitet och tillräckligt med tid för att bygga goda relationer med hemtjänstpersonal ger möjlighet att bygga upp förtroende, och tillit vilket bidrar till trygghet hos de äldre. En trygghet som kan främja en god livskvalitet och livsglädje som förebygger psykisk ohälsa. Idag brister dessvärre personalkontinuiteten inom hemtjänsten i flera kommuner. När personalkontinuiteten är låg vittnar äldre om att de får besök av så många olika personer att de har tappat räkningen. En känsla av otrygghet och en oro för att personalen inte vet hur den enskildes behov ska mötas är utbredd.

Vi ligger idag långt efter andra kommuner när det gäller digitalisering vilket blir ytterligare kostnader när det gäller hemtjänsten. En digital utveckling av hemtjänsten kan t.ex. handla om digital nattlig tillsyn istället för fysiska besök. Detta kan både vara resurssparande och även betyda att man kan se till de äldre oftare under natten, än vad man kan när det gäller besök på plats.

En mångfald av boende

Bostäderna kan ha olika utformning och verksamheterna kan ha varierande inriktning. De som önskar att bo i eget boende ska ha denna möjlighet. Men det finns hos många äldre ett önskemål att få känna tryggheten i att bo i en gemenskap. Därför är det angeläget att det i kommunen finns tillgång till olika former av boenden. Förutom särskilda boendeformer, som innehåller mer omfattande vård och omsorg, behövs det också planeras för seniorbostäder för äldre som vill och önskar bo i en gemenskap. Det ska vara en självklarhet att senior- och äldreboende finns i eller i närheten av den kommundel där vederbörande tidigare bott. Vi vill också se att kommunen utvecklar äldreboenden med olika teman. Ett sådant skulle kunna vara äldreboenden med olika språkliga och kulturella inriktningar. Efterfrågan är stor och kommunen skulle där också kunna involvera olika frivilliga organisationer och församlingar i arbetet med att utveckla dessa boenden. Vi anser också att det är ovärderligt att ett äldre par, som levt många år tillsammans, där den ena blir sjuk och i behov av äldreomsorgen men

den andra fortsatt är frisk ska tvingas flytta isär. Det är därför mycket viktigt att man ser till att parboendegarantin gäller.

Äldreboendegaranti

Botkyrkas äldre ska ha en värdig äldreomsorg. Våra äldre ska känna sig trygga i vetskapen om att de har rätt till äldreboende på ålderns höst. Vi kristdemokrater anser att rätt till plats på särskilt boende eller ett trygghetsboende ska gälla för alla över 85 år, utan att det görs en biståndsbedömning. Det innebär att man själv får bestämma och bara vetskapen om att det ska finnas en plats på äldreboende när man upplever att man behöver den kommer att öka tryggheten.

Valfrihet och mångfald av skolor

Rätten att välja skola är en demokratisk rättighet. Kommunen ska ge goda och likvärdiga förutsättningar för såväl den kommunalt drivna som den fristående skolan. Alla skolor ska ges stöd att marknadsföra sin profil och därmed visa på en mångfald av skolor i kommunen. En fullständig insyn och kontroll är nödvändig för att garantera likvärdig kvalitet.

Rättvisa mellan barnfamiljer

Orättvisorna mellan barnfamiljerna är idag stora och till klar nackdel för de familjer som på hel- eller deltid väljer att inte nyttja den barnomsorg som har kommunalt stöd. Kommunen ska självklart erbjuda olika former av barnomsorg. Likvärdigt stöd ska ges till såväl kommunala som enskilda förskolor, familjedaghem eller föräldra- och personalkooperativ.

Vi kristdemokrater förespråkar valfrihet, att familjer själva är de som vet vilken lösning som passar just dem, självklart gäller detta också barnomsorgen. Kristdemokraternas förslag är att en barnomsorgspeng ska införas. Barnomsorgspengen är ett kommunalt bidrag till enskild godkänd förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet. Men, den ska också kunna användas av de föräldrar som själva väljer att vara hemma en tid utöver vad föräldraförsäkringen medger. Den barnomsorgspeng som finns i dag bör utökas så att den även kan betalas ut till dem som tar hand om enbart egna barn i hemmet och föreslås vara på 6 000 kronor per barn och månad och gälla barn som är ett till tre år. Vi hoppas att detta kommer att vara en verklighet efter nästa val vilket skulle öka valfriheten för familjer mycket.

Stabila och väl fungerande familjer är bra för både barn och vuxna och en förutsättning för ett gott samhälle. Föräldraskapet innebär att man åtar sig en viktig och betydelsefull samhällsuppgift långsiktigt. Idag är det möjligt att som kommunanställd i Botkyrka arbeta 75 % av sin arbetstid upp till att barnen är 8 år. Vi kristdemokrater vill att man som förälder om man så vill ska ha möjligheten att få arbeta 75 % tills att barnen är 12 år. Vi anser att det är viktigt att Botkyrka kommun är en attraktiv arbetsgivare där de anställda kan kombinera arbete och familjeliv på ett framgångsrikt sätt där man inte ska vara tvungen att åsidosätta varken det ena eller det andra.

Medarbetare med respekt och som medmänniskor

För att kommunen ska vara en konkurrenskraftig arbetsgivare och attrahera arbetskraft krävs goda arbetsvillkor. En god arbetsmiljö är avgörande för vårt välbefinnande och att ha inflytande över sin arbetssituation, och möjlighet att påverka arbetets utformning är av stor betydelse för hur medarbetare mår långsiktigt. Det är mycket viktigt att man får möjlighet att vara med och påverka och aktivt ta del i utvecklingen av verksamheten. Arbetsplatsen ska vara en plats där man bemöter varandra med respekt och samarbetar, erbjuds kontinuerlig kompetensutveckling, får starkt stöd från arbetsledningen och har en rimlig arbetsbelastning.

Mycket har hänt i den offentliga sektorn under de senaste decennierna. Kommunerna har fått ett allt större åtagande, som fått till följd att arbetsgivaransvaret omfattar väldigt många och väldigt olika yrkeskompetenser.

En stor del av kommunens medarbetare har högskoleutbildning. Trots att det även gäller de många kvinnor som arbetar i offentlig sektor har det inte märkts på de kvinnodominerade yrkesgruppernas löner. Detta måste uppmärksammas och riktlinjer utarbetas för att på sikt komma till rätta med detta.

Sund ekonomisk hushållning

En god ekonomi är grunden för utveckling av kommunal service. Med god ekonomi menar vi en god hushållning med de medel som anförtrotts de förtroendevalda att använda till gemensamt finansierad service. Kristdemokraternas hushållningssätt grundar sig på förvaltarskapstanken, där de förtroendevaldas uppdrag är att förvalta de medel som finns för att få ut mesta möjliga nytta till lägsta möjliga kostnad. Förvaltarskap är inte kortsiktigt, det innehåller ett hållbarhetsperspektiv och ett ansvar mot kommande generationer.

En kommun som vågar ompröva för största möjliga nytta

All kommunal verksamhet måste ständigt prövas för att nå målet som är mesta möjliga service till lägsta möjliga kostnad. Omprövningen blir i längden en garanti för att kommunen ska kunna erbjuda en social grundtrygghet, en förskola och skola med kvalitet och en omsorg om äldre och funktionshindrade som är värdig.

Genom att hushålla med de kommunala resurserna kan det skapas handlingsutrymme att göra satsningar på angelägna och eftersatta områden. Det måste också i den kommunala budgeten finnas ett överskott för att kunna finansiera angelägna investeringar. Ett positivt ekonomiskt resultat är alltså en förutsättning för en god utveckling.

Inga onödiga risker med borgen och lån

De långsiktiga konsekvenserna av stora investeringar ska noga beaktas och kalkyleras innan beslut fattas. Kommunens skuldsättning måste hållas under noggrann bevakning och det är viktigt att kommunen har en god soliditet. Stor försiktighet ska eftersträvas med kommunal borgen. Vid beslut ska det finnas ett underlag som grundligt belyser risksituationen och ställer den i relation till kommunens eget kapital. Kommunal borgen eller utlåning får inte beviljas på ett sätt som riskerar att spelreglerna för den lokala näringsituationen sätts ur spel.

Effektiv och välfungerande kommunal organisation

Kristdemokraternas principiella inställning är att kommunens verksamhet ska bedrivas i förvaltningsform och att kommunala bolag eller andra samverkansformer endast i undantagsfall ska användas.

Förvaltningsformsundantagen (kommunala bolag eller andra samverkansformer) kan gälla verksamheter som bedrivs på konkurrensutsatt marknad för att senare avyttras eller interkommunala verksamheter, (t.ex. verksamheter som bedrivs tillsammans med andra kommuner). Det kan också gälla verksamheter av infrastrukturrell karaktär, åtminstone under ett uppbyggnadsskede, av typen VA-anläggningar eller fjärrvärmenät, där ett solidariskt ägande kan bidra till att skapa en struktur för ett hållbarare samhälle genom tillsammans hitta en lösning som bidrar till minskad negativ klimatpåverkan. Huvudfrågan kan vara att finna lösningar som gynnar Botkyrkaborna och i andra hand se över ägar- och driftsformerna.

Omvärlden påverkar Botkyrkabornas förutsättningar

Botkyrka kommun och dess utveckling är dels beroende av de beslut som ligger inom den lokala självbestämmanderätten och dels av vad som händer i omvärlden.

Botkyrkabornas och Botkyrka kommuns ekonomi påverkas av ställningstaganden som görs av riksdag och regering. Regeringen driver igenom ett skifte i politiken där utrymmet för enskilda, familjer, civilsamhälle och företag ersätts av en övertro på att staten kan kommandera fram jobb och styra över enskildas liv. Det skadar både frihet och ekonomi.

Valfrihet i vården ger makt till den enskilde

Det är avgörande att välfärden präglas av kvalitet och professionalism. Lika viktigt är att den bygger på hur medborgarna själva vill ha sin välfärd, vilka val de gör och vilka önskemål de har.

Lagstiftning om det fria vårdvalet i primärvården infördes 2010. Reformen innebär valfrihet för patienten samtidigt som offentliga monopol avskaffas till förmån för en mångfald av vårdgivare - allt inom den solida riska finansieringens ram. Att låta privata entreprenörer och idéburna aktörer verka inom sjukvården på samma villkor som offentliga utförare är en viktig del av valfrihetsreformerna. När medborgare jämför, diskuterar och sätter sig in i olika utförares inriktningar och erbjudanden skapas ett engagemang. Mångfalden skapar positiva effekter. Det ger möjligheter för människor att välja bort den utförare som inte fungerar till förmån för en som håller högre kvalitet och har ett bättre bemötande. När människor har flera goda utförare att välja bland stimuleras vården och omsorgen till att öka kvaliteten.

Idag finns ett reellt hot mot hela välfärden på grund av att regeringen vill införa vad de kallar ett vinsttak för privata aktörer men som i praktiken skulle innebära ett nästan totalt stopp på möjligheterna att långsiktigt driva och utveckla dessa verksamheter. Ett vinsttak enligt Välfärdsutredningens förslag skulle försämra förutsättningarna för de privata aktörerna så radikalt att de flesta inte skulle kunna fortsätta sina verksamheter. En stor del av befolkningen skulle mista den vårdcentral, hemtjänst eller förskola de själva valt. Den offentliga verksamheten har inte resurser att fånga upp alla de människor som idag har valt en privat aktör. Regeringen bör lägga tid på ändamålsenliga kvalitetskrav och uppföljning. Inte jaga den som bidrar till välfärden genom att vara privat utförare i välfärden.

Återinför kömiljarden och förstatliga vården

Kristdemokraternas hälso- och sjukvårdspolitik tar sin utgångspunkt i varje människas absoluta och okränkbara värde. De som har störst behov ska också ges företräde till hälso- och sjukvården. När vi var i regeringen prioriterade vi insatser för de mest utsatta patienterna genom stora satsningar på psykiatri, cancervården och vården av kroniskt sjuka. Våra reformer Vårdgarantin och Kömiljarden bidrog till kortare värdköer och ökad kvalitet. Nu har regeringen tagit bort kömiljarden och effekterna är att köerna växer.

Nu krävs omfattande vårdreformer för bättre kvalitet och service. Framtidens sjukvård står inför stora utmaningar. Vården är inte jämlik och det finns fortsatta brister med överbeläggningar, patientsäkerhet och värdköer. Vården blir också alltmer högspecialiserad och högteknologisk. Mot den bakgrunden finns det all anledning att se över sjukvårdens organisering. Utifrån de 21 landstingens olika demografiska och ekonomiska förutsättningar är det osannolikt att de kan leverera en jämlik vård åt befolkningen. Staten bör därför ha huvudansvaret för sjukvården för att säkra en god, effektiv och jämlik sjukvård i hela landet. För oss är rätten till bra och jämlik vård viktigare än att värna dagens sätt att organisera vården. Längre köer och lägre förtroende för vården kräver också ordentliga strukturreformer och stora ekonomiska tillskott. Kömiljarden behöver återinföras, primärvården byggas ut och överbeläggningarna minska och vårdplatserna öka. Kristdemokraterna avsätter stora resurser i budget för att göra dessa reformer möjliga.

Förbättrad ekonomi för äldre

Sveriges befolkning lever i genomsnitt allt längre. Det är mycket glädjande, men innebär också att försörjningsbördan för de som arbetar ökar.

Att fler väljer att arbeta längre än till 65 års ålder har många positiva effekter. Det gör att ekonomin förbättras, både för den enskilde och för samhället i stort. Pensionerna förstärks också både för den enskilde och för pensionärskollektivet i stort då inbetalningarna till pensionssystemet blir större. En invändning mot att uppmuntra fler äldre att stanna kvar i arbetslivet är att de skulle stå i vägen för ungdomar som vill in på arbetsmarknaden. Det finns dock ingenting som tyder på att arbetsmarknaden fungerar så - tvärtom.

När Alliansen tog över regeringsmakten 2006 var en av våra första skatteförändringar att ta bort den särskilda löneskatten för äldre. Samtidigt infördes också ett förhöjt jobbskatteavdrag för personer över 65 år. Kristdemokraterna ser med allvar på att regeringen återinfört och vidhåller den särskilda löneskatten om 6,5 procent på ersättningar för arbete och inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som fyllt 65 år. Istället för att uppmuntra arbetsgivare att behålla eller anställa äldre, skapar regeringens politik motsatta incitament.

Taket för vad en pensionär kan erhålla i bostadstillägg har stått still sedan 2007. Tillägget täcker inte på långa vägar de verkliga boendekostnaderna som pensionärer möter på bostadsmarknaden. Regeringen föreslår nu att hyrestaket i BTP höjs till 5 600 kronor. Kristdemokraterna menar att detta är ett steg i rätt riktning men att det är nödvändigt att gå längre. Vi föreslår istället att hyrestaket i bostadstillägget höjs till 7 500 kronor för ensamstående och till 3 750 kronor Därutöver att tilläggsbeloppet inom ramen för BTP höjs med 500 kronor per månad för ensamstående respektive 300 kronor per person och månad för sammanboende.

Sammantaget innebär dessa förändringar att det maximala belopp som bostadstillägget för pensionärer kan uppgå till höjs från 5 090 kronor till 7 965 kronor för ensamstående respektive från 2 545 kronor till 4 032 kronor för sammanboende.

Kristdemokraterna anser tvärtom att äldres arbete ska uppmuntras. För det första måste höjningen av arbetsgivaravgifterna - den särskilda löneskatten - på seniorer återställas genom att den återigen tas bort helt. För det andra ska de äldre själva få ut mer av sin arbetsinkomst efter skatt genom dubbelt jobbskatteavdrag redan från 64 års ålder.

Kristdemokraterna anser att det är dags att prioritera pensionärerna. Därför föreslår vi att hela skillnaden i beskattning av förvärvsinkomst och pensionsinkomst som blev en effekt av jobbskatteavdraget ska slopas från och med 1 januari 2018. Att denna skillnad kvarstår år efter år utmanar känslan av rättvisa. Till skillnad från regeringen anser vi inte att skattesänkningen kan vänta i flera år.

Värna och utveckla RUT-avdraget

Regeringen har valt att försämra de ekonomiska förutsättningarna för ROT (Renovering, Ombyggnad, Tillbyggnad) - och RUT (Rengöring, Underhåll, Tvätt) -tjänster. Detta görs trots att finansministern beskriver RUT-reformen som en kostnadseffektiv åtgärd för att skapa jobb till de grupper som har en relativt svagare anknytning till arbetsmarknaden. Effekterna av detta skymms av den starka högkonjunkturen, men effekterna på några års sikt är allvarliga. Sammantaget kommer regeringens åtgärder försämra förutsättningarna för de arbetsgivare som anställer och vill anställa de grupper som har svårast att komma in på arbetsmarknaden.

Flera instanser är kritiska till förändringarna av skattereduktionen för RUT-tjänster. Arbetsförmedlingen anser att förändringarna i RUT-avdraget bör vägas mot att personer som står långt från arbetsmarknaden riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet. Ekobrottsmyndigheten avstyrker förslaget då myndigheten bedömer att det finns risk för att svartarbete och ekonomisk brottslighet kommer att öka väsentligt.

Vi kristdemokrater vill istället att RUT-avdraget ska utvecklas ytterligare, så att fler jobb med enklare kvalifikationer blir möjliga. Därför vill vi tillsammans med de övriga Allianspartierna tredubbla taket i RUT till 75 000 kr per person och år, samt vidga RUT till att också omfatta flyttjänster, tvättjänster och trygghetstjänster. Dessutom bör möjligheten att bredda RUT ytterligare för de över 70 år ses över.

En arbetsmarknad för alla

Sedan 2006 har en stor del av det breda utanförskapet minskat som en effekt av alliansregeringens politik. Färre människor förtidspensioneras och fler får behålla mer när de jobbar. Det har varit en framgångsrik politik både ur ekonomisk och ur fördelningspolitisk synvinkel – andelen som försörjs av bidrag eller ersättningar

har minskat med ungefär en fjärdedel. Regeringen vill att människor ska anpassa sig efter arbetsmarknaden. Vi vill förändra arbetsmarknaden så att den kan rymma även dem som i dag står långt ifrån att få ett jobb. Jobben och kampen mot utanförskapet är fortsatt grunden för Alliansens politik.

En av de mest betydande utmaningarna på svensk arbetsmarknad i dag är att sänka trösklarna och bryta utanförskapet och bidragsberoendet för människor som står långt ifrån arbetsmarknaden, och som har svårare att komma in. Prioriteringen bör i första hand vara att skapa jobb på den ordinarie arbetsmarknaden, inte temporära platser i arbetsmarknadsåtgärder.

Alliansen vill därför införa Inträdesjobb, en förenklad anställning för nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen. Den kommer göra det billigare för företagen att anställa och gör att fler vågar satsa på en tidigare oprövad person. I anställningsformen ska lönen uppgå till 70 procent av rådande ingångslön i branschen, 30 procent till att lära sig arbetet eller utbildning. Arbetsgivaravgiften slopas i tre år inom ramen för anställningsformen. LAS måste också ses över i syfte att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden.

Möjligheterna till vuxenutbildning måste förbättras. Ambition måste vara att alla som vill och kan också har möjlighet att vidareutbilda sig. Arbetsförmedlingen bör också läggas ned i sin nuvarande form. De som står allra längst ifrån arbetsmarknaden får idag inte det stöd de behöver. Samtidigt bör andra, mer framgångsrika, matchningsaktörer ta vid för att matchningen mellan arbets sökande och arbetsgivare ska bli mer effektiv.

I takt med att utanförskapet ändrat karaktär befinner sig en allt större andel av de arbetslösa i andra transfereeringssystem än arbetslöshetsförsäkringen. Ett viktigt steg för att stärka arbetslinjen är därför att reformera systemet för ekonomiskt bistånd. Det är viktigt med tydliga krav på aktivitet och motprestation för att få bidrag.

Reformer för fler bostäder

Sverige har gått från en allvarlig bostadsbrist till en akut bostadskris. Boverket konstaterar att det behöver byggas 88 000 bostäder per år fram till 2020. Trots rekordhögt bostadsbyggande, som är pådrivet av högkonjunkturen, är vi inte alls i närheten av den produktionen. Under den tid Kristdemokraterna ansvarade för bostadsfrågorna drevs en omfattande reformagenda för att undanröja hinder för ökat byggande. Dessa reformer har bidragit till det ökade byggandet de senaste åren, men fler reformer behövs för att skapa långsiktiga spelregler på bostadsmarknaden som styr mot ökat och förbilligt byggande.

Regeringen tycks sakna en reformagenda för bostadssituationen då deras huvudsakliga svar på bostadskrisen är det investeringsstöd för byggandet av billiga hyresrätter som nu införts och mött hård kritik. Dessa byggsubventioner har dömts ut av till exempel Konjunkturinstitutet som menar att investeringsstöd tidigare inte visat sig fungera som önskat. Även byggbranschen och flera bostadsforskare anser att subventionerna är fel sätt att angripa problemen med bostadsbristen på.

Det tar för lång tid och är för komplicerat att bygga. Vi vill förenkla och snabba på byggandet, öka tillgången till byggklar mark och öka rörligheten i och utnyttjandet av det befintliga bostadsbeståndet, till exempel genom förändrade flyttskatter och förenklad andrahandsuthyrning.

Kristdemokraterna och Alliansen fortsätter att efterfråga regelförenklingar genom att föreslå generösare bulle regler, undantag för tillgänglighets hinder, privat initiativ rätt, strandskydds reformer, enklare planprocess, utformnings bestämmelser i detaljplan, minskningar av hur många gånger samma ärende kan överklagas samt fler bygglovsbefriade åtgärder. Dessa har dock urholkats, stoppats, försenats eller ignorerats av regeringen. Andra reformer, som förbud mot kommunala särkrav och möjligheten att uppföra bygglovsbefriade Attefalls hus, har inte följts upp och kommuner har därmed fått möjlighet att urholka reformerna.

Byggbodar är nödvändiga för att klara arbetsmiljökraven för de som arbetar på en byggarbetsplats. Av logistiska skäl är det även lämpligt att det finns ett platskontor i anslutning till byggarbetsplatsen. Efter en dom i mark- och miljööverdomstolen måste man söka bygglov för bodetableringar. Det är ytterligare en process som verkar tidsödande och är kostsamt för byggbolag, men framför allt för de redan överbelastade stadsbyggnadskontoren. Den förhöjda prislassen får förstås effekt på slutpriset för fastigheten.

För byggbodar som ställs upp i samband med byggnationen bör inte bygglov avkrävas förutsatt att de tas bort så fort det är möjligt. Kristdemokraterna vill ändra lagen i enlighet med denna princip för att förhindra att byggprojekt drar ut på tiden ytterligare.

Stärk familjerna

Kristdemokraterna vill fortsätta att prioritera de familjer som lever i ekonomisk utsatthet. Bostadsbidraget är det familjepolitiska stöd som bäst når barnhushåll med låg ekonomisk standard, och många av de barnfamiljer som får bostadsbidrag är familjer med ensamstående föräldrar. Bostadsbidraget är alltså av särskilt stor betydelse för ensamstående föräldrar som oftast är kvinnor. Vi vill höja det särskilda bidraget för hemmavarande barn med 350 kronor per månad för ett barn, 425 kronor per månad för två barn och 600 kronor per månad för tre eller fler barn.

Kristdemokraterna vill också att det ska finnas möjlighet för föräldrar att få barnomsorgspeng för omsorg om enbart egna barn i hemmet. För att få del av barnomsorgspeng för egna barn bör kraven på pedagogiskt innehåll inte vara lika högt ställda. Barnomsorgspengen ska uppgå till 6 000 kronor per barn och månad och betraktas som inkomst och vara skattepliktig. Barnomsorgspeng för egna barn gäller barn från 1 till 3 år.

Dagens kvinnor som är ålderspensionärer har i regel lägre pension än motsvarande män. En bidragande orsak till det är ojämlikheter i lönestrukturen och att kvinnor tar ut en större del av föräldraledigheten och att de oftare går ner i deltid när barnen är små. För att ytterligare kompensera de föräldrar som går ner i arbetstid, eller är hemma med sjuka barn i större utsträckning – vilket fortfarande oftast är kvinnor – vill Kristdemokraterna utöka antalet barnrättsår från fyra till fem.

Kristdemokraterna anser att barngrupperna i förskolan behöver bli mindre för att förbättra kvaliteten. Därför föreslår vi att statsbidraget till Skolverket förändras och skärps genom att ett mål om högst tolv barn i småbarnsgrupperna införs och att endast de kommuner som uppnått, eller visar att de arbetar mot, detta mål får del av satsningen.

Vi anser precis som Barnombudsmannen, Rädda Barnen, Föreningen Sveriges socialchefer och andra remissinstanser att regeringens borttagande av fritidspengen var fel. Kristdemokraterna vill återinföra satsning och utöka den ytterligare för att stärka möjligheten för barn i ekonomiskt utsatta familjer att få en aktiv fritid under hela året, även under sommarlovet.

Gåvoskatteavdraget behövs mer än någonsin

Samhällsnyttan av det civila samhällets verksamheter kan inte nog understrykas. Essentiella initiativ som exempelvis flyktingmottagande, aktiviteter för barn i ekonomiskt utsatta familjer, och hjälp till hemlösa, bärs av människors ideella engagemang och ekonomiska stöd i dessa organisationer. Initiativen de står för är värda all uppmuntran de kan få, och att underlätta deras finansiering via ett skatteavdrag har visat sig vara ett utmärkt sätt för det.

Ett år efter att avdraget infördes hade det totala givandet till landets 90-kontoorganisationer ökat från 5,2 till 5,8 miljarder, enligt FRII (Frivilligorganisationernas insamlingsråd). Siffrorna visade att en tydlig trend var på gång, där fler människor valde att ge pengar till välgörande ändamål.

Kristdemokraterna vill se en mer självständig ideell sektor. Mindre av detaljstyrning vid bidragsgivning och mer av grundstöd. Genom gåvoskatteavdraget ökar också organisationernas självständighet. Statens påverkan inskränks till att godkänna organisationerna så att verksamheten 90 som mottar gåvan har det ändamål som skatteavdraget förutsätter. Det är en rimlig avvägning mellan självständighet och offentlig insyn.

Kristdemokraterna ser mycket allvarligt på att regeringen tagit bort möjligheten att göra skatteavdrag för den som skänker pengar till välgörande ändamål. Trots omfattande protester från hjälporganisationer valde regeringen att slopa detta avdrag från 1 januari 2016, efter vilket det inte längre var möjligt att få skattereduktion. Kristdemokraterna anser att gåvoskatteavdraget bör återinföras 2018 i sin tidigare utformning och att ansöknings- och årsavgifterna för organisationer som tar emot gåvor ska avskaffas. På sikt ser Kristdemokraterna även att takbeloppet för avdragsrätten bör höjas samt att en utveckling av skatteavdraget till att även omfatta fler ändamål och juridiska personer bör utredas. Avdraget uppmuntrar människor att ge och engagera sig samtidigt som det ökar det civila samhällets självständighet.

Öka stödet till trossamfunden

Sedan lång tid tillbaka ges ett offentligt stöd till trossamfunden. De är en viktig del av det civila samhället. Trossamfunden utgör ett unikt bidrag i integrationsprocessen och gör ofta stora samhällsinsatser till exempel genom stöd till utsatta grupper och barn- och ungdomsverksamhet. De fyller också en viktig funktion genom sitt arbete med andlig vård inom sjukvården, där många trossamfund finns närvarande för människor i svåra stunder.

Sverige är ett mångreligiöst land där religionen spelar en viktig roll för många, inte minst många nya svenskar. Här har trossamfunden en viktig roll att spela genom att i sin verksamhet bidra till större förståelse, kunskap och respekt för olika trosinriktningar i vårt land. Därför är det viktigt att staten stödjer deras arbete. Kristdemokraterna tillför därför 12 miljoner till trossamfunden varje år 2018–2019 och 15 miljoner 2020. Det utökade stödet ska också användas till att förstärka skyddet av religiösa byggnader som till exempel synagogor, moskéer och kyrkor.

Åldras i trygghet och värdighet

Kristdemokraterna vill att äldreomsorgspersonalen avlastas genom att ha särskild personal i likhet med de vårdserviceteam som vi föreslår inom sjukvården. Genom att anställa fler som kan arbeta med kringuppgifter som är en nödvändig och viktig del av äldreomsorgen kan vi frigöra mer tid för omvårdnad av varje enskild person.

Kristdemokraterna kräver att den som fyllt 85 år ska ha en lagstadgad rätt att få flytta till ett anpassat boende som t ex särskilt boende eller trygghetsboende när personen själv bedömer att behovet finns. För att stärka de äldres rätt att få tillgång till en anvisad plats på särskilt boende inom tre månader avsätter vi en miljard till en prestationsbaserad ersättning, en äldreboendemiljard, till de kommuner som klarar att anvisa platser inom tre månader.

När personalkontinuiteten är låg vittnar äldre om att de får besök av så många olika personer att de har tappat räkningen. En känsla av otrygghet och en oro för att personalen inte vet hur den enskildes behov ska mötas är utbredd. För att främja en hög personalkontinuitet avsätter vi 800 miljoner kronor per år 2018–2020 till en prestationsbaserad ersättning som fördelas mellan de kommuner som lyckas minska eller behålla antalet hemtjänstpersonal/hemtjänsttagare över 65 år till maximalt tio under en 14-dagarsperiod.

Kristdemokraterna vill införa hemtagningsteam för att underlätta hemgången från sjukhuset till det egna boendet och stärker hela kedjan från planering av hemgången till start av rehabilitering och etablerad kontakt med eventuell hemtjänst och primärvård. Regeringen avsätter 12 miljoner kronor per år 2018–2020 för praktiskt stöd i kommunerna med att införa metoder och arbets sätt för bättre samverkan och ökad trygghet i hemmet. Kristdemokraterna anslår istället 500 miljoner kronor årligen 2018–2020 till de kommuner och lands ting som genom införande av hemtagningsteam tar ett gemensamt ansvar för att förbättra tryggheten vid hemgång från sjukhuset.

Kristdemokraterna vill genomföra ett nationellt måltidslyft som riktar sig till äldreomsorgen. Satsningen möjliggör för kommuner och fristående aktörer som driver äldreomsorg att söka stimulansbidrag för att utveckla och förbättra kvaliteten på måltiderna och för ökad delaktighet. Vi avsätter 100 miljoner kronor för ett nationellt måltidslyft inom äldreomsorgen.

Kristdemokraterna avsätter 100 miljoner kronor per år 2018–2020 för att fram en nationell demensplan som ska öka kunskapen hos personalen inom äldreomsorgen, men även bidra till en effektivare användning av befintliga resurser t.ex. genom forskningssamarbeten, framtagande och spridning av bättre verktyg för arbetet vid exempelvis utredning och diagnostik, i vård och omsorg eller för stöd till anhöriga.

Kristdemokraterna avsätter även 240 miljoner kronor för 2018 och 150 miljoner kronor per år 2019–2020 till upprättandet av geriatriska centrum i tre regioner i Sverige. Uppgiften för dessa centra bör vara att skapa förutsättningar för klinisk forskning, utbildning, vård och rehabilitering genom samarbete mellan kommun, primärvård och slutenvård.

Sammanfattning

Under den socialdemokratiskt ledda regeringen har centrala välfärdstjänster inom vård, omsorg och trygghet försämrats kraftigt. Det är anmärkningsvärt att regeringen trots högkonjunktur och ett påstått stort reformutrymme står handfallen inför detta. Regeringen är trött av regerandet och idéfattig. Trots 40 miljarder i reformutrymme 2018 som växer till över 70 miljarder 2020 har man inga strukturella reformer på viktiga områden.

Man saknar en reformagenda för att de stora grupper som idag står långt ifrån arbetsmarknaden ska kunna ta sig in. I sitt förslag till statsbudget lägger man ner sitt viktigaste jobbförslag – traineetjänster efter ett tre år långt haveri. Det pågår ett svek inom välfärden samtidigt som regeringen avsätter mycket stora belopp för byggsubventioner, klimatkiv och olika gratissatsningar som förefaller vällovliga men som knappast tillhör välfärdens kärna.

Förra året fick mer än 5000 äldre vänta i mer än tre månader på att få en plats i särskilt boende efter att kommunen beslutat att den äldre hade rätt till särskilt boende. Samtidigt uppträder kommunerna mer njuget mot äldre som önskar att bo i äldreboende. Med nuvarande utveckling kommer bristen på platser i äldreboende snarare öka än minska. Samtidigt vill regeringen genomdriva ett extremt lågt vinsttak som i realiteten skulle undanröja alla privatägda äldreboenden.

Istället för att sänka skatterna för jobb och företagande har regeringen under mandatperioden höjt dem för i synnerhet dem som studerat och arbetar hårt. Man har också slopat avdragsrätten för gåvor till välgörande ändamål och i det liggande förslaget till budget höjer man också skatten på sparande.

Kristdemokraterna vill återupprätta välfärdslöftet. I vårt förslag till budget höjs anslagen till sjukhusvården, primärvården och äldreomsorgen kraftigt. Våra reformer syftar till att skapa incitament för kommuner och landsting att förbättra vården och korta köerna genom fler platser. På sikt måste specialiserad sjukhusvård hanteras av staten.

Kristdemokraterna vill återupprätta välfärdsloftet till våra pensionärer genom omedelbart avskaffad pensionärsskatt och ett kraftigt förbättrat bostadstillägg. För seniorer som vill jobba återställs socialdemokraternas skattehöjningar och jobbskatten sänks. Våra äldre behövs på arbetsmarknaden!

Regeringen genomför stora och dyra reformer i en högkonjunktur. Det är en riskabel politik. Kristdemokraterna är mer rädd om skattebetalarnas och statens plånböcker och föreslår en budget som är tio miljarder kronor stramare varje år. Vi föreslår skattesänkningar som uppmuntrar till jobb och skattesänkningar som riktar sig till barnfamiljer och pensionärer som halkat efter. Våra utgiftsökningar är helt inriktade på områden där den centrala välfärden idag brister. Kristdemokraterna lovar inte allt. Men vi håller vad vi lovar.

Kristdemokraternas förslag till ekonomiska ramar uppdelad per nämnd

Mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Vi kristdemokrater anser det viktigt att i alla sammanhang arbeta för att genomföra åtgärder som gör kommunen även ekonomiskt attraktiv. Samtidigt anser vi det viktigt att sträva efter att uppfylla målet om ett ekonomiskt resultat på minst 2 procent av skatteintäkterna.

I vårt förslag till budget finns också angivet förslag på förändringar och dylikt. För vissa av dessa kommer vi att återkomma med ägeranden i andra sammanhang bl.a. motioner.

Effektivare organisation

Vi kristdemokrater menar generellt sett att kommunens verksamhet måste effektiviseras så att kostnadsramarna kan minskas för att klara framtida satsningar. Det finns enligt vår uppfattning inom så gott som samtliga verksamhetsområden möjligheter till effektiviseringar och/eller rationaliseringar. Det är en nödvändighet för att få medel för framtida nödvändiga investeringar och/eller för att minska skatteuttaget från medborgarna.

Vi noterar t.ex. att de administrativa tjänsterna är många och att det i stort sett finns specialistfunktioner på varje förvaltning. Det kan vara informatörer, personalsamordnare, lokalsamordnare för att nämna några. Dessa funktioner borde finnas centralt och ”inköpas” då behoven uppstår. Information skulle t.ex. kunna resultera i en rationalisering och minskning av medborgartidningar eller andra trycksaker.

Vi anser att kommunens strävan skall vara att driva verksamheten så effektivt att en skattesänkning, för att öka människors valfrihet och makt över sin egen plånbok, kan göras inom de närmsta åren. Detta är genomförbart bl.a. genom framgångsrika upphandlingar, decentralisering och en mindre och effektivare central administration.

Övergripande kommentarer till Driftbudget

I förslaget till budget redovisas de ekonomiska sammanställningarna nämndvis för verksamheterna.

Beträffande åtaganden av olika slag som presenteras i majoritetens förslag under målbeskrivningarna, är dessa förhållandevis detaljerade om vad som skall göras för att uppfylla målen. Här gäller generellt för oss kristdemokrater att vi principiellt instämmer i målen men inte alltid om medlen på vägen dit.

Övergripande kommentarer till Investeringar

Beträffande investeringsutrymmet generellt sett, delar vi uppfattningen att det långsiktiga målet är att det bör ligga på en nivå som gör att de kan finansieras utan ökad upplåning. Utrymmet för hur mycket som kan

finansieras inom ramen för respektive års budget, bestäms av storleken på de årliga avskrivningarna och årsresultatet.

För att långsiktigt klara målet kring finansiering av investeringarna bör kommunens årliga resultat motsvara ca två procent av skatteintäkterna. Kommunen måste amortera av lånen i större utsträckning än idag samtidigt som upplåningen måste minska. Det är inte ekonomiskt hållbart för kommunen när upplåningen i alltför stor utsträckning ökar.

Kommunstyrelsen/Kommunledningsförvaltningen

Driftsbudget - verksamhetsnivå

Vi kristdemokrater menar att kommunen ska ta fram tjänstegarantier med tydliga konsekvensbeskrivningar så att det vid bristande uppfyllelse ges klara spelregler för vad som gäller för både kommun, medborgare och företagare. Tjänstegarantierna kan t.ex. handla om tillgång till barn- och äldreomsorgsplatser och behandling av bygglovsärenden.

En kritik som ofta riktas mot den kommunala verksamheten är att det är svårt att få tydliga besked om vad som gäller. Det kan handla om tillstånd av olika slag eller att få tid hos en enskild tjänsteman. Genom att införa tjänstegarantier för olika områden kan det bli bättre tydlighet, till exempel att bygglov garanteras inom en viss tid. För att kunna införa tjänstegarantier behöver kommunen analysera sina egna rutiner och därefter ställa upp garantivillkoren. Om kommunen inte klarar att uppfylla garantin så ska kompensation utgå, till exempel att bygglovsavgiften uteblir. Det viktigaste för medborgaren eller företagaren är inte att allt går väldigt fort utan att man faktiskt vet när beslut kommer. Det möjliggör en bättre planering och framförhållning. Stor uppmärksamhet måste ägnas åt kvalitetsfrågorna. Uppföljning och utvärdering är viktiga frågor för den kommunala ledningen. Konkreta garantier ska så långt det är möjligt utfärdas för kommunala tjänster. Det ska finnas tydliga rutiner för hantering av klagomål och kompensation.

Kommunerna hanterar en hel del känslig information. Det kan handla om personuppgifter för enskilda medborgare (socialtjänsten och skolan), verksamhetskritisk information (infrastruktur, läkemedelshantering och trygghetslarm) och även information som rör rikets säkerhet. Trots kommunernas allt större ansvar för samhällsviktig verksamhet är informationssäkerheten jämfört med exempelvis bank och finans alldeles för dålig. Det konstaterar flera undersökningar, bl.a. av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Det är viktigt att man gör en grundlig riskanalys för kommunens IT-system och att det finns en utpekad funktion med ansvar för informationssäkerheten. IT-säkerhet handlar inte bara om de tekniska frågorna. Det måste kompletteras med mjuka frågor och processer, då det handlar om hur man hanterar information.

Det är också viktigt att kommunen gör en utvärdering över vilken kompetens som finns inom kommunens IT-stöd och vilken kompetens vi behöver rekrytera för att möta upp de behov som finns i förvaltningarna.

Kommunens tillgänglighet och bemötande är mycket viktigt. Kommunen ska ge tydlig information och ge ett bra bemötande, vara tillgänglig, de offentliga handlingarna ska finnas lätt åtkomliga, myndighetsbeslut ska vara tydliga och begripliga och alla ska snabbt kunna få kontakt och ges korrekt information.

Vi vill verka för en lönepolicy, som grundar sig på lika lön för lika och likvärdigt arbete med hänsyn tagen till individuell prestation. Det ska vara en självklarhet för Botkyrka kommun. En lönepolicy ska stimulera till goda arbetsprestationer och ska fokusera på uppnådda resultat genom att belöna måluppfyllelse och arbetsinsatser som förbättrar den kommunala verksamheten och servicen.

Vi kristdemokrater anser att kommunen skall införa kommunal utmaningsrätt vilket innebär att den som vill överta driften av en kommunal verksamhet kan utmana kommunen genom att lämna in en begäran om detta. Den nämnd eller styrelse som är ansvarig för verksamheten som utmanas, är skyldig att pröva utmaningen. All kommunal verksamhet får utmanas med undantag av myndighetsutövning som enligt lag eller förordning måste utföras av kommunens egna medarbetare samt strategiska ledningsfunktioner.

När det gäller kommunens totala drift så omfördelar vi sammanlagt 22 miljoner kronor mer i relation till majoritetens budget. Dessa miljoner omfördelar vi genom en ökning i drift till Socialnämnden för att stärka upp det underskott som finns samt för att utveckla öppna förskolan och möjligheterna till familjerådgivning. Vi ökar också driften till Vård- och omsorgsnämnden gällande bl.a. de underbudgeterade posterna för personlig assistans och externa placeringar SoL och LSS. Vi minskar 8 miljoner kronor från posten KS/KF förfogande och minskar 3 miljoner kronor från KS drift – motsvarande ca 1 % av den totala driften för posten KLF.

Investeringar:

Kommunens inre och yttre IT-stöd fungerar inte tillfredställande. Vi anser att detta borde fungera på ett bättre sätt med redan gjorda investeringar inom IT-driften och kommunens IT-stöd. Det behövs en ordentlig uppföljning av större investeringar för att se om investeringarna ger avsedd effekt gällande den interna effektiviteten och att nå ut till medborgarna. Vi anser att det är av stor vikt att göra förhandskalkyler inför återkommande IT-investeringar och noggranna uppföljningar av dessa. Vi hoppas att det kommer att ske en förbättring inom detta område i och med den nya omorganisationen av KLF.

Utöver vad som angivits ovan vill vi kristdemokrater att upphandlingar möjliggörs för kommunala företagare genom att dels medverka till utbildning av dessa i kommunala upphandlingsregler dels ha villkor som ger småföretagaren reell chans att ”vinna” uppdraget och att man har en aktuell policy och riktlinjer i syfte att undvika att kommunal uppdragsverksamhet konkurrerar med sin kommunala ”överkapacitet” med näringslivet. Kommunen ska tillse att kommunal verksamhet som inte tillhör kommunens kärnverksamhet och som kan bedrivas privat, konkurrensutsätts på lika villkor som den privata eller avknoppas. Avgörande för valet ska vara bättre eller lika kvalitet till lägre eller lika kostnad jämfört med egenregi samt att det finns tydliga regler för hur negativa avvikelser ska hanteras respektive vad som gäller för att avtalet upphävs före avtalstidens utgång.

Utgångspunkten för kommunens engagemang måste vara att utforma sitt näringslivsarbete så det bidrar till ett bra företagsklimat för alla. Fyra av fem nya jobb skapas av småföretagen. Det privata näringslivet är grunden för all välfärd och de skattepengar som genereras från det privata näringslivet är grundförutsättningen för den kommunala välfärden. Kommunen måste t.ex. arbeta för att ge bra service till företagen, inte konkurrera ut företag som satsar i kommunen, se till att infrastruktur fungerar både -när det gäller IT- och vägnät, se till att den kommunala byråkratin inte är för krånglig och tillgodose att industrimarkreserven hålls på en hög nivå. Vi hoppas att det kommer att ske ytterligare en förbättring inom detta område i och med den nya omorganisationen av KLF.

Södertörns överförmyndarnämnd

Överförmyndarnämnden bereder ärenden om godmanskap och förvaltare. Tingsrätten tar sedan beslut om ärendena. Överförmyndarnämnden är en tillstånds- och tillsynsmyndighet med uppdrag att utöva tillsyn över gode män, förvaltare och förmyndare. Syftet med nämndens tillsyn är att motverka rättsförluster hos personer som inte själva kan bevaka sin rätt. Överförmyndarnämnden är en myndighet för den enskilde (huvudmännen, omyndiga).

Inom verksamhetsområdet för Södertörns överförmyndarnämnd menar vi kristdemokrater att kommunen; ska se till att omyndigas tillgångar förvaltas enligt föräldrabalkens bestämmelser; ska göra lämpliga val och

rekryteringar av gode män/förvaltare/särskilt förordnade förmyndare; ska utöva tillsyn över gode män och förvaltares åtgärder.

Medborgarkontoren

Vi har tidigare påpekat att det behövs en analys av verksamheten och behovet av denna i framtiden. Måhända finns det andra och effektivare kontaktsätt för medborgarna? Skall verksamheten rentav i sin helhet koncentreras till kommunhuset? Vi hoppas att det kommer att ske en förbättring inom detta område i och med den nya omorganisationen av KLF.

Områdesgrupperna

Syftet med områdesgrupperna har varit att utveckla området i fråga genom dialog med medborgare och genom samarbete mellan kommunen, civilsamhället, polisen och näringslivet m.fl. Vi är positiva till den förändring som kommer att ske framöver i och med den nya inriktningen gällande närdemokrati, där arbetet med områdesutveckling på olika sätt ska stärkas och effektiviseras.

Kontaktcenter

Vi kristdemokrater betonar vikten av medborgarnas möjlighet att kunna kontakta kommunen gällande frågor som rör kommunens verksamheter och felanmälan. Det är angeläget att medborgarna får den hjälp de behöver på ett snabbt och enkelt sätt. ”Botkyrka-appen” där medborgare kan lämna en synpunkt, ett medborgarförslag eller anmäla ett fel är ett mycket positivt tillskott inom detta område och gör det lättare för medborgare att kommunicera med kommunen i frågor som berör dem i vardagen. Det tekniska systemet kring kontakt med politiker och tjänstemän, speciellt när det gäller telefonkontakt, måste däremot förbättras.

Samhällsbyggnadsnämnden

Driftsbudget - verksamhetsnivå

Vi vill:

- tillse att arbetet med att ha mer planlagd industrimark, t.ex. i områdena kring E4/E20, intensifieras.
- bygga ut gång- och cykelvägnätet ytterligare för att bl.a. förbättra folkhälsan.
- se till att gator och vägar- inklusive de för gångare och cyklister- kännetecknas av säker trafikmiljö.
- rusta upp befintliga lekplatser och utreda möjligheter till nya.
- kartlägga och planera för "tysta zoner".
- planera för fler ungdomslägenheter.
- verka för anpassade äldreboenden i varje kommundel.
- verka för förnyelse av detaljplaner som är inaktuella inte minst i norra kommundelarna.
- verka för att det ska finnas ett brett utbud av upplåtelseformer för det egna boendet i varje kommundel.
- utreda etablering av spårbunden trafik mellan norra kommundelen och Tumba järnvägsstation.
- utföra fortlöpande inventeringar och åtgärda farliga trafik Korsningar.

Kommunen har ansvar för att det finns tillgång till industrimark. Kommunen ska genom att vara förutseende underlätta för näringslivets utveckling. Industrimarksreserven ska hållas på en hög nivå och är en långsiktig investering som är en förutsättning för kommunens utveckling. Kommunen ska därför snarast initiera en översikt av t.ex. Lindhovsområdet och industrimarken längs E4/E20. Samtidigt måste de miljöproblem som en etablering medför beaktas. Vi anser att det är glädjande att Skanska och kommunen gemensamt ska utveckla Södra Porten vilket förhoppningsvis också kan öka tillgången till industrimark och eventuellt skapa fler bostäder i området och fler arbetstillfällen för Botkyrkaborna.

Kommunen måste korta planprocesserna och tillföra resurser för att snabba på ärendehantering genom färre beslutstillfällen. Man bör också arbeta med att förebygga överklaganden genom väl genomförda samråd. Handläggningstiden för bygglov är tio veckor och fyra veckor för anmälningsärenden. Det finns dock inga

sanktioner i lagstiftningen som kan riktas mot de kommuner som inte lever upp till detta krav, vilket vi anser är fel. Vissa kommuner klarar detta bra och arbetar utifrån tjänstegarantier, men i Botkyrka kommun överskrider man ofta handläggningstiderna, vilket drabbar privatpersoner och företag som ibland får vänta mycket länge.

Vi vill införa tjänstegarantier som innebär att bygglovsavgiften reduceras med 25 procent vid försening av ett bygglov eller anmälningsärende upp till en vecka. Om förseningen är mer än en vecka reduceras bygglovsavgiften eller anmälningsavgiften istället med 50 procent och vid förseningar längre än tre veckor reduceras avgiften fullt ut.

För byggbodan som ställs upp i samband med byggnationen bör inte bygglov avkrävas förutsatt att de tas bort så fort det är möjligt. Kristdemokraterna vill ändra lagen i enlighet med denna princip för att förhindra att byggprojekt drar ut på tiden ytterligare. Vissa kommuner har valt att tillåta byggbodan under dessa villkor. Vi vill också att Botkyrka kommun ska tillåta detta under en begränsad tid för att underlätta för byggföretagen att komma igång med sina projekt och arbeta effektivt.

När det gäller exploateringsverksamheten så prognostiserar vi en större intäkt på 6 miljoner kronor mer än majoriteten.

Investeringar:

Kommunen måste planera mer långsiktigt när det gäller byggande och prioritera vård- och omsorgsboenden i investeringsprogrammet. Markanvisning finns, men byggtakten är för långsam. Vi kristdemokrater anser att kommunen behöver ligga steget före och budgetera för ytterligare ett vård- och omsorgsboende utöver de som planeras fram till 2020. Platserna kommer givetvis att behövas och är på så vis självfinansierade. En eventuell överkapacitet betyder köpta platser från andra kommuner, vilket innebär bra intäkter för kommunen. Kostnaden för en extern placering är högre än motsvarande för en intern placering. **Vi kristdemokrater vill investera i ett extra vård- och omsorgsboenden fram till 2021 och ökar därför upplåningen med 150 miljoner mer än majoriteten för att göra denna satsning.**

Tekniska nämnden

Driftsbudget - verksamhetsnivå

Vi vill:

- att löpande analyser av underhållsåtgärder görs.
- se till att kommunens lokaler nyttjas på ett effektivt sätt.
- lösa problemen med hantering av dagvatten i södra Botkyrka.
- utreda och ta fram förslag till minskad el-, vatten och värmeförbrukningen i kommunens lokaler.
- ha återkommande kontroll av kvalitén på innemiljön i skolor, förskolor och äldre- och gruppboende som ska resultera i åtgärdsprogram för uppdagade brister.
- ha en plan för hur olika fritidsområden, speciellt där det börjat bli permanentboende, ska få tillgång till kommunalt, eller av kommunen kontrollerat, vatten och avlopp för de anläggningar som inte är anslutna till det kommunala nätet.
- ha resurser för att föra register över samtliga avloppsanläggningar för att kunna kontrollera deras funktion.
- förvalta och underhålla kommunens anläggningar och vägar så att värdet bibehålls.

Det behöver göras en analys för ställningstagande om avyttring av de fastigheter som inte bedöms behövas inom överskådlig tid.

Det är bra att problematiken med dagvatten i Norra Botkyrka ska byggas bort, men vi vill fortsatt uppmärksamma att det i södra Botkyrka, och specifikt i Tullingeområdet, råder en bristfällig hantering av dagvatten i

de äldre villaområdena. Planer för tillgång på vatten och avlopp i fritidsområden där det blir allt fler permanentboenden måste påskyndas.

Vi har under åren vid upprepade tillfällen tagit upp det faktum att vi inte har tillräcklig information om vilka lokaler som finns till förfogande i kommunen vilket skapar problem både i akuta lägen såsom med bl.a. flyktingsituationen och långsiktigt när det gäller budgetering av underhåll. En inventering av kommunens lokaler är något vi bett om att få genomfört länge och fastighetsenheten måste arbeta mycket bättre med detta löpande och långsiktigt.

Botkyrka kommun har inte en lika förmånlig VA-taxa som flera andra kommuner i Stockholms län. Det påverkar möjligheterna för byggföretag att förtäta och bygga fler lägenheter på samma tomtyta. Detta då avgifterna för att ansluta sig till VA i Botkyrka är betydligt högre per enhet/lägenhet än i andra kommuner. Det i sin tur gör det mindre attraktivt att bygga i kommunen. Vi måste anpassa VA-avgifterna för anslutning så att det främjar byggande av större lägenhetskomples med många lägenheter.

Investeringar:

Beträffande övriga föreslagna investeringar menar vi att förnyad genomgång bör göras i syfte att fastställa vilka projekt som måste genomföras med stor skyndsamhet och vilka som kan senareläggas. I en ekonomiskt kärv situation måste man kreativt pröva alternativa lösningar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Driftbudget - verksamhetsnivå

Vi vill:

- säkerställa att Botkyrka har giftfria förskolor.
- tillse att ventilationen uppnår tillräckligt goda mätvärden gällande frisk luft.
- att kommunen köper in miljötratten och distribuerar till kommunens hushåll.
- att kommunen minskar antalet klippta gräsmattor för att istället anlägga mer ängsmark.
- verka för en rökfri kommun och ett rökfritt samhälle.
- tillse att den förorenade marken i Tullinge Riksten saneras.

Kommunen måste aktivt arbeta för giftfria förskolor utifrån de handlingsplaner som finns och kontinuerligt uppdatera informationen enligt den senaste forskningen. Barn i förhållande till sin hormonella utveckling och sin vikt riskerar att få i sig högre halter skadliga kemikalier än vad vuxna får, framförallt mindre barn som leker mycket på golv och ska utforska sin omgivning. Det krävs direktiv och kunskap för att ställa krav på giftfria varor när man gör en upphandling samt ändring av vissa vanor på förskolorna som minskar risken för att barn utsätts för farliga kemikalier. Upphandlingsinstrumentet kan vara mycket kraftfullt i strävan efter att uppnå hållbara verksamheter. Det är också mycket viktigt att tillse att ventilationen uppnår tillräckligt goda mätvärden gällande frisk luft i förskola och skola för att främja god hälsa och prestationsförmåga hos elever.

Stelnat fett som stoppar upp flödet i avloppsledningarna är vanligt förekommande. Användning av miljötrattar kan bidra till en bättre miljö och mindre VA-kostnader då man minskar risken för rostangripna rör och utsläpp av avloppsvatten i miljön samt översvämningar i fastigheter m.m. orsakade av stopp i avloppen. Många kommuner i Sverige har köpt in miljötratten för distribuering till sina kommuninvånare och allt fler kommuner förstår dess fördelar och långsiktiga vinster. Vi anser att detta är något som även Botkyrka bör satsa på, både i miljösynpunkt och när det gäller att minska kostnader långsiktigt för reparationer.

Ängsmarkerna i Sverige har minskat drastiskt i omfång och ängsmarken är idag vår mest hotade naturtyp. Det ger konsekvenser för oss människor eftersom de är avgörande för frukt och bärproduktion. Ungefär var tredje tugga vi äter är pollinerad av ett bi. Utan bin skulle nästan 80 procent av den mat vi köper i affären försvinna.

Vi vill att kommunen ska omföra vissa skötselintensiva ytor såsom klippta gräsmattor till ytor som ängsmark, som enbart kräver ett fåtal insatser per år. Det är något som både sparar tid, pengar och gynnar den biologiska mångfalden.

Kommunen bör verka för ett rökfritt samhälle och kommun genom att främja arbetet med en rökfri arbetstid inom kommunens alla verksamheter. Kommunen ska vara en attraktiv och hälsofrämjande arbetsgivare som stödjer medarbetare i att skapa den goda arbetsplatsen.

Inom miljö- och hälsoskyddsnämndens område menar vi kristdemokrater att kommunen ska ta sitt ansvar för sanering av förorenad mark (samt att de som i första hand förorenat marken bekostar saneringen). Kommunen ska tillse att den förorenade marken i Tullinge Riksten, med kringliggande berörda områden, ska saneras enligt riktvärdet "känslig mark" (KM) för att säkra markmiljön och minska de hälsofaror som miljögiftet medför genom spridning i mark och vattendrag.

Vi anser att vattenförsörjningssystemet ska genomgå en miljögranskning i syfte att säkerställa att vårt viktigaste livsmedel har en hög kvalitet och att vattenanläggningarna håller en hög skyddsklass och att bara behörig personal sköter anläggningarna.

Vi vill för övrigt att kommunen ska arbeta mer aktivt för minskning av utsläpp till luft, mark och vatten; kartlägga och planera för "tysta zoner"; återkommande ha revision av kvalitén på inomhusmiljön i skolor, förskolor och äldre- och gruppboende och att denna revision resulterar i åtgärdsprogram för uppdagade brister; verka för ett gott skydd för Botkyrkas naturresurser i form av mark och vatten och för en bevarad biologisk mångfald; tillse att naturvårdsprogrammet Botkyrkas Gröna Värden efterlevs.

Kultur- och Fritidsnämnden

Driftsbudget – verksamhetsnivå

Vi vill:

- arbeta för att pojkar och flickor kan delta i olika kultur- och fritidsaktiviteter på lika villkor.
- se till att möjligheterna till spontanidrott ökar.
- verka för olika läsfrämjande insatser för alla barn och bidra till att förbättra läsförmågan samt öka läsinträsse.
- verka för att erbjuda ett rikt och varierande utbud av olika kulturaktiviteter.
- verka för att stödja föreningslivet på olika sätt och vid bedömning av bidrag till föreningar respektera dessa i sin roll som fristående från den offentliga sektorn och att de i första hand är till för att uppfylla organisationens mål för verksamheten.

Ett rikt, varierat och kvalitativt kultur- och fritidsliv med tillgänglighet för alla bidrar till god livskvalité och är viktig för utvecklingen av stimulerande livsmiljöer i kommun och region.

Kommuner har en viktig roll i arbetet med att skapa goda förutsättningar för ett rikt kulturliv, ett livslångt lärande samt meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter för barn- och unga.

Vi har tidigare påtalat vikten av att etablera en mötesplats för unga vuxna i Hallunda/Norsborg som ett viktigt steg i att kunna nå denna grupp. Efter Alby och Fittja har Hallunda/Norsborg högst ungdomsarbetslöshet, högst andel ungdomar som varken arbetar eller studerar, lägst förvärvsfrekvens bland unga vuxna, lägst behörighet till nationella program och högst ohälsotal för unga vuxna i hela kommunen. Till det är medelinkomsten för samtliga åldrar lägst i Hallunda/Norsborg efter Alby och Fittja. Behovet av att engagera och aktivera gruppen unga vuxna är därför stort och glädjande att mötesplatsen nu är på gång.

Att utöka öppettiderna på fritidsgårdar menar vi kan vara ett viktigt sätt att ge våra ungdomar möjlighet till positiv fritid. En mångfald av fritidsutbud, fritidsgårdar, musikforum, idrottsverksamhet och andra meningsfulla verksamheter är en förutsättning för att ungdomarna ska vilja vara aktiva och delta. Det handlar också om att lokaler och utbud måste vara åldersanpassade så att inte någon åldersgrupp hamnar utanför och speciellt viktigt att flickor och pojkar kan delta på lika villkor.

Syftet med den organiserade spontanidrotten är att erbjuda meningsfull fritid och fysisk aktivitet till målgrupper som står utanför föreningslivet. Genom att öppna idrottshallarna på tider de normalt är stängda och erbjuda gratis verksamhet i trygga former utan krav på föranmälan, finns också tydliga brottsförebyggande effekter och positiv inverkan på rekrytering för föreningslivet. Den organiserade spontanidrotten är ett viktigt verktyg för att kommunen ska kunna erbjuda idrott för alla unga Botkyrkabor, oavsett ekonomisk och social bakgrund, som komplement till den traditionella föreningsidrotten.

Det är brist på förenings- och verksamhetslokaler för föreningslivet. I många fall kan inte kommunen erbjuda föreningar lokaler eller så erbjuder man lokaler som är undermåliga. Kommunen måste bli mer aktiv i att få fram lokaler vilket kan beaktas i samband med planering av bostadsbyggande där man också bör sträva efter att tillgodose föreningslivets behov.

E-böcker är ett viktigt verktyg i Botkyrkas läslyft och satsningen på läslust och läskunnighet. Genom utlåning av e-böcker når biblioteken nya målgrupper och lockar fler till läsning. För att kunna dra nytta av e-bokens fulla potential som läsfrämjande verktyg och för att skapa en jämlik tillgång till e-böcker i hela kommunen behöver dels utbudet av e-böcker breddas, till exempel på fler språk än svenska, och dels metoder utvecklas för att främja e-boksläsande hos fler. Idag lånas enbart cirka 10 % av e-böckerna i de norra kommundelarna. Därför är det särskilt viktigt att göra en satsning i de norra kommundelarna.

Biblioteksprogrammet för Botkyrka kommun är ett underlag för strategiska beslut på biblioteksområdet och fastställer riktning och prioriterade målgrupper för kommunens folkbibliotek, skolbibliotek och specialbibliotek. Vi anser biblioteksprogrammet vara ett viktigt dokument för hur biblioteksområdet ska utvecklas de kommande åren, men också uppfylla de krav som ställs av bibliotekslagen samt andra lagar och regler.

Enligt Bibliotekslagen ska biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. De ska också främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Då konsthallens verksamheter kommer att utlokaliseras till Fittja samt omlokaliseras i Tumba centrum i och med ombyggnationen så ifrågasätter vi hur detta kommer att se ut rent ekonomiskt långsiktigt och om två konsthallar är önskvärt att prioritera. Det är dyra lokaler i centrummiljöer och vi ser redan nu prognoser som visar att kostnaden för konsthallens verksamhet kommer att öka. Vi anser att man bör hitta andra billigare lokaler för verksamheten, speciellt nu när verksamheten ska utökas till ytterligare en ort.

Vi vill prioritera fritidsverksamhet för åldersgruppen 10–12 år för att uppmuntra till en meningsfull tid efter skoldagens slut. Det är också viktigt att verksamheten på kommunens fritidsgårdar håller en bra nivå med t.ex. utbildade ledare. Vi bedömer att kostnaden på konsthallen är orimligt hög, man bör effektivisera verksamheten och dra ner på kostnaderna.

När det gäller kommunens totala drift så omfördelar vi sammanlagt 22 miljoner kronor mer i relation till majoritetens budget. Dessa miljoner omfördelar vi genom en ökning i drift till Socialnämnden för att stärka upp det underskott som finns samt för att utveckla öppna förskolan och möjligheterna till familjerådgivning. Vi

ökar också driften till Vård- och omsorgsnämnden gällande bl.a. de underbudgeterade posterna för personlig assistans och externa placeringar SoL och LSS. När det gäller driframen för Kultur- och fritidsnämnden så minskar vi den med ca 1 % motsvarande 2,5 miljoner kronor, som avser effektiviseringar både när det gäller verksamheten och administrativt inom förvaltningen.

Investeringar:

Kristdemokraterna stödjer som tidigare det fortsatta uppdraget med att utveckla området kring Brunna IP vilket vi anser vara nödvändigt för att uppfylla kraven för fotboll i de högre divisionerna och skapa bra förutsättningar för andra idrotter. Det är viktigt att vi skapar möjligheterna för elitidrott i Botkyrka och för de olika idrottsklubbarna att utvecklas och att hela området inklusive läktare, omklädningsrum, klubbrum etc. rustats upp.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden

Driftbudget - verksamhetsnivå:

Utbildningsplatser är en av de allra billigaste åtgärderna i kampen mot arbetslösheten. Förutom att antalet arbetslösa sjunker, då de i stället utbildar sig, så gör deras ökade kompetens dem mer attraktiva på arbetsmarknaden. Dessutom ökar Sveriges konkurrenskraft med välutbildade människor.

Vi vill:

- att habiliteringsersättningarna inom ramen för daglig verksamhet ska höjas.
- att kommunen ska fortsätta att utveckla Jobbcenter Botkyrka.
- att fler lärlings- och praktiska utbildningar prioriteras.
- att kommunen fortsätter att utveckla företagsklimatet för att ge bra service till företag och öka möjligheter till etablering i kommunen.

Jobbcenter Botkyrka (tidigare Vägledning Kompetens Botkyrka) har en nyckelroll i att medborgarnas framtid när det gäller studier och arbete. Det är viktigt att man arbetar serviceinriktat och engagerat för att bistå medborgarna med en överblick, helhetsperspektiv och en klar målinriktning för studier och arbetssökande.

Det är oerhört viktigt med praktik och lärlingsplatser då utbildningsväsendet måste hitta vägar för att överbrygga gapet mellan lärandet och det hantverksbaserade arbetslivet. Kraven på ett adekvat yrkeskunnande är ofta väldigt höga och det är av stor vikt att öka det verklighetsbaserade lärandet.

Utgångspunkten måste vara för kommunen att utforma sitt näringslivsarbete så det bidrar till ett bra företagsklimat för alla. Fyra av fem nya jobb skapas av småföretagen. Det privata näringslivet är grunden för all välfärd och de skattepengar som genereras från det privata näringslivet är grundförutsättningen för den kommunala välfärden. Kommunen måste t.ex. arbeta för att ge bra service till företagen, inte konkurrera ut företag som satsar i kommunen, se till att infrastruktur fungerar både -när det gäller IT- och vägnät, se till att den kommunala byråkratin inte är för krånglig och tillgodose att industrimarkreserven hålls på en hög nivå. Vi hoppas att det kommer att ske en förbättring inom detta område i och med den nya omorganisationen av KLF där nämnden kunskaps- och kompetensmässigt ska stödja kommunstyrelsen i frågor gällande bl.a. sysselsättning, näringsliv och entreprenörskap.

När det gäller kommunens totala drift så omfördelar vi sammanlagt 22 miljoner kronor mer i relation till majoritetens budget. Dessa miljoner omfördelar vi genom en ökning i drift till Socialnämnden för att stärka upp det underskott som finns samt för att utveckla öppna förskolan och möjligheterna till familjerådgivning. Vi ökar också driften till Vård- och omsorgsnämnden gällande bl.a. de underbudgeterade posterna för personlig assistans och externa placeringar SoL och LSS. När det gäller driframen för Arbetsmarknads- och vuxenut-

bildningsnämnden så minskar vi den med ca 1 % motsvarande 2,5 miljoner kronor, som avser effektiviseringar både när det gäller verksamheten och administrativt inom förvaltningen.

Utbildningsnämnden

Driftbudget-verksamhet

Förskola

Målet för varje pedagogisk verksamhet, oavsett om det är familjedaghem eller förskola, bör vara att möta varje barns behov av trygg omsorg, stimulans, lek, gemenskap och utveckling.

Förskolans roll som det första steget i det livslånga lärandet har blivit allt viktigare och många barn går i förskolan under en relativt lång tid. Det är följaktligen mycket viktigt att verksamhetens kvalitet är hög och att barnen ges möjlighet att utveckla sina unika förmågor.

Botkyrka måste bli bättre på att erbjuda valfrihet inom barnomsorgen så att alla föräldrar kan hitta det omsorgsalternativ som passar just deras barn bäst. När det gäller behöriga förskolepedagoger så har kommunen också en stor utmaning att hantera inför framtiden.

Vi vill:

- omdisponera inom föreslagen ram genom att tilldela mer resurser för anskaffande och drift av fler familjedaghem.
- samordna utbildning för familjedaghemsvårdare med utbildning för förskolepersonal.
- införa en kvalitetssäkring som tar hänsyn till bl.a. lokalerna, utemiljön, barngruppernas storlek och personalens utbildningsnivå.
- att ambitionen med att servera närodlade och/eller ekologiska livsmedel i möjligaste mån i våra förskolor bör befästas med en kvalitetssäkring. Barnen bör få kunskap och medvetenhet om hur mat produceras i ett kretsloppstänkande.
- öka andelen behöriga förskolepedagoger för att skapa de bästa förutsättningarna för lärande.

Grundskola/gymnasium

Skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska främja alla elevers utveckling och lärande samt stimulera lusten till att lära. Man ska förmedla grundläggande demokratiska värden såsom alla människors lika värde, individens frihet, solidaritet med de svaga och utsatta och jämställdhet för att nämna några. Skolan ska vara en plats där elever och lärare känner sig trygga i en god arbetsmiljö med studiero där kränkningar inte förekommer vilket är förutsättning för lärande.

Enligt Lärarförbundets ranking av *Bästa skolkommun 2017* där samtliga av landets skolkommuner har Botkyrka sjunkit i den totala rankingen bland annat p.g.a. ett relativt lågt resultat när det gäller lärartäthet, resurser per elev, andel elever som klarar gymnasiet på 3 år och andel med grundläggande behörighet för högskolestudier. Däremot ser det bättre ut när det gäller lärarlöner och sjukskrivningar, vilket är glädjande. Kommunen har dock en rad utmaningar framöver som handlar om t.ex. elevers behörighet till gymnasiet och högskolan och hur vi ska attrahera och få duktiga lärare att vilja stanna i kommunen.

Vi vill:

- erbjuda flexibel skolgång för att inom 8 – 10 år kunna nå kunskapsmålen i grundskolan, då inte alla elever studerar i samma takt.
- att varje elev ska ha en egen utvecklingsplan där även föräldrarna involveras med regelbunden uppföljning från skolstart.
- öka andelen behöriga till gymnasiestudier, i första hand med en skola som tar tillvara barnets lust att lära.

- ge möjlighet till studiestöd utanför skoltid med frivilliga ungdomar/organisationer, sprida kunskapen till skolorna om läxhjälpstöd genom att undanröja byråkrati med krångliga regler.
- uppgradera betydelser till skolornas hälsoteam för att ge stöd till barn och unga som är i riskzon.
- utöka föräldrastödet till barn med neuropsykiatrisk problematik.
- erbjuda sommarkollo för behövande familjers barn, för att tillgodose varje barns rättighet att få uppleva vår underbara natur utanför ”sin egen port”.
- att mobbning och kränkande handlingar inte förekommer är alla vuxnas ansvar, en skyldighet är att varje skola redovisar hur upprättade antimobbningsplaner följs.
- att man aktivt arbetar mot våld i skolan för att unga och personal har rätt till en trygg miljö att arbeta, studera och vistas i.
- att våra särskoleelever i möjligaste mån erbjuds skolgång enligt familjens önskemål.
- att kommunen erbjuder kontinuerlig kompetensutveckling och goda arbetsvillkor för lärare där arbetsbelastningen är rimlig.

Fetma ökar bland barn och ungdomar i Sverige. Ca 20 - 25% av ungdomar i 10-årsåldern i Sverige är överviktiga och drygt 3 % lider av sjukdomen fetma vilket ofta också påverkar vår hälsa som vuxna. Skolan måste ge eleverna goda förutsättningar att äta rätt. Det som serveras i skolans cafeteria, kiosk eller fritidsgård kan ha stor betydelse för elevens hälsa. Eleverna ska kunna köpa bra livsmedel såsom frukt, grönsaker, smörgås, mjölk, yoghurt och juice. En viktig aspekt här är att sortimentet inte ska ersätta lunchmåltiden.

- I hälsofrämjande syfte, vill Kristdemokraterna att försäljning av godis, snacks, läsk och s.k. energidrycker i skolans cafeteria, kiosk eller fritidsgårdar upphör.

Nya gymnasieskolans utmaning ligger bl.a. i att utöka andelen elever att välja praktiskt inriktade yrkeslinjer. Vi vill:

- Utöka samarbetet med näringslivet samt öka attraktionen för unga att vilja arbeta med vård och omsorg och även inom andra praktiska yrkesområden. Ett sätt skulle vara att låta människor från olika praktiska yrken som brinner för sitt yrkesval, komma till skolan och dela med sig av sina erfarenheter med en positiv beskrivning.

En gemensam etisk grund är nödvändig för att skapa en lugn, trygg, stimulerande och positiv miljö i skolan. Skolans värdegrund är grunden på vilken hela undervisningen vilar och ska vara integrerad i hela skolans verksamhet. Varje barn ska få möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sin egen potential. Vi ska ha en skola där inga hålls tillbaka och ingen lämnas efter.

Även om många nödvändiga reformer genomförts, visar flera nationella och internationella undersökningar att den svenska skolan alltjämt står inför stora utmaningar. Elevernas resultat ligger fortfarande på en alltför låg nivå på de områden som mäts. Det är angeläget att de förändringar som föreslås för skolan är långsiktiga och skapar stabilitet, kontinuitet och arbetsro för skolan. Det är viktigt att göra satsningar i grundskolan så att eleverna har förutsättningar att följa undervisningen i gymnasiet.

15 procent av landets niondeklassare känner sig inte trygga i skolan, visar en enkätundersökning från Skolinpektionen, där alla landets skolor har tillfrågats och många påvisar brist på studero, vilket gör det svårt att ta till sig fullt ut av undervisningen och prestera till sin fulla potential. **Vi ökar därför driframen för nämnden med 5 miljoner kronor för att öka personaltäteten i skolan för att skapa en bättre och tryggare arbets- och studiemiljö i skolan.**

Som vi påpekat tidigare är det viktigt att den nya resursfördelningsmodellen tar med fler faktorer än befolkningsutvecklingen i beräkningen av framtida volymförändringar. Ett system som i allt för stor utsträckning tar hänsyn till parametern – volymökning – kan slå hårt mot vissa nämnder såsom bl.a. Utbildningsnämnden. Detta då en eller ett fåtal elever kan komma att kosta väldigt mycket mer än beräknat. Det måste i systemet finnas tillräckligt utrymme för större variationer i behov. Detta gäller bl.a. sarskolan där kostnaden per elev är betydligt högre än i den vanliga skolan.

Socialnämnden

Driftbudget - verksamhetsnivå

De sociala nätverken skapas av människor tillsammans. De är en naturlig och avgörande del av våra liv. Välfärdssamhället ska bygga på att enskilda och grupper av människor som familj, grannar, föreningar, i första hand ges möjlighet att ta ett stort ansvar för den nära omgivningen. Målet för socialpolitiken är att stödja gemenskaperna och de enskilda människorna till egen försörjning och god omvårdnad. Socialtjänsten har i uppdrag att ge stöd och hjälp när någon inte klarar sig själv. Det gäller såväl unga som äldre, familjer som enskilda. Det är viktigt att offentlig, ideell och privat verksamhet ska komplettera varandra. Tillsynsärenden inom hälso- och sjukvård har ökat de senaste åren och den statliga tillsynen förstärkts. Socialnämnden står inför en rad utmaningar de kommande åren som kommer att kräva både resurser och nyskapande idéer.

Vi vill:

- förstärka ramen för att bättre kunna identifiera och stödja ”glömda barn”, d.v.s. barn till alkoholister, psykiskt sjuka m.m.
- utveckla och utöka föräldrastödsprogrammen och att de ska erbjudas varje år.
- utöka öppettiderna för öppen förskola med jämt fördelade öppettider i samtliga kommundelar som en träffpunkt med pedagogiskt utbildad personal som ett viktigt led i föräldrastödet.
- att det skall finnas en kommunal garanti för personer som beviljats insatser för boende enligt Socialtjänstlagen, SOL, att få sin bostad inom tre månader från det att beslut tagits och att det finns regler för vilka skyldigheter kommunen har om löftet inte hålls.
- att de ideella organisationerna ska släppas in i missbruksvården. Det finns många organisationer inom till exempel kyrkor och samfund som har ett dokumenterat gott utfall i sin verksamhet.
- att kommunen arbetar aktivt för att förhindra och motarbeta drog- och alkoholanvändning hos Botkyrkas ungdomar.
- att kommunen också bygger upp kompetens för att upptäcka andra former av missbruk, exempelvis spelmissbruk. Många ungdomar, inte minst skolkande skolelever eller arbetslösa, riskerar att tidigt fastna i detta missbruk.
- att kommunens handlingsplan för att förhindra att medborgare rekryteras till våldsbejakande extremistiska grupper är tydlig och presenterar konkreta åtgärder
- införa familjecentraler i kommunen där mödravård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänsten finns under samma tak för att bättre kunna erbjuda service och stödja familjer.

Att tillförsäkra att barn och unga inte far illa är ett ansvarsfullt och många gånger komplicerat uppdrag. En lagstadgad verksamhet måste uppfylla de krav gällande utredningar och åtgärder som lagen kräver och kan inte gå med underskott år efter år. Dessa brister på resurser kan potentiellt skada barn och unga då man inte kan garantera kvalitén i socialtjänstens verksamhet och öka kostnaderna i allt för hög grad. En mycket viktig del av arbetet handlar om kontinuitet och uppföljning.

De senaste åren har socialtjänsten präglats av ett allt större uppdrag genom att fler människor behöver hjälp under en del av livet. De humanitära kriserna runt om i världen har också ställt, och ställer alltjämt, mycket hård press på de svenska samhällsinstitutioner som ansvarar för asylmottagandet. Samtidigt har personalbris-

ten blivit akut inom flera områden och såväl kontinuitet som kvalitet påverkas. Kommunerna har ansvar för socialtjänsten och även om de generella statsbidragen blivit lite större så upplever de flesta kommuner ett allt större tryck genom personalbrist och ökade kostnader som inte möts av tillräckligt ökade statsbidrag. Kristdemokraterna ser de problem som finns och föreslår på riksnivå reformer som leder till att människor kan lita på att välfärden fungerar.

Socialtjänsten och dess medarbetare utför ett viktigare och svårare arbete än de ibland får erkännande för. Att ytterligare stärka professionens ställning, kompetens och auktoritet i det arbetet är därför en viktig politisk uppgift. Genom stöd och handledning och möjligheter till specialist- och vidareutbildning stärks kompetensen hos personalen i den sociala barn- och ungdomsvården.

För att avlasta kommunernas socialtjänst krävs en förnyad ansvarsfördelning och nya arbetsformer. Kristdemokraterna anser därför att en nationell kris-socialjour bör inrättas. När kommunerna bedömer att de behöver extra hjälp kan sådan avropas från den nationella kris-socialjouren. Med en nationell organisation kan resurserna användas bättre. Dessutom kan riskerna för att barnens trygghet och rättssäkerheten åsidosätts minimeras. Den kris-socialjour vi föreslår ska inrättas bör ha befogenhet och resurser att upprätta mottagningsboenden samt granska och rekrytera familjehem, gode män och särskilt förordnade vårdnadshavare. Jouren bör även ansvara för familjehemsplacering och verka som stöd för de kommuner som upprätthåller funktionerna i egen regi eller i samverkan med andra kommuner. Den nationella organisationen bör även agera som ett kompetenscentrum med fokus på hur särskilda behov kan mötas på bästa sätt.

Hög arbetsbelastning och hög personalomsättning kan leda till att barn och unga faller mellan stolarna när inte tillräcklig erfarenhet finns samt att antalet ärenden per person inom socialtjänstens är högt. Detta kan också leda till sämre uppföljning vid placeringar och längre placeringar vilket i sin tur leder till högre kostnader. Risken finns för att barn, unga och vuxna far illa då anmälningar och utredningar går för långsamt samt att uppföljningarna av insatserna blir lidande. Åtgärder behöver genomföras för att kommunen ska få behålla personalen långsiktigt. Man behöver en strukturerad och individuellt utformad introduktion för nyanställd personal inom socialtjänsten för att man ska klara av de utmaningar som arbetet långsiktigt innebär. Sedan kan man succesivt övergå till svårare ärenden. Lönerna måste ligga i linje med det ansvar och den kompetens som personalen har annars är det svårt att motivera personer att stanna. Det behövs också personal med speciell kompetens som kan hantera ärenden gällande brukare med mer komplexa behov. Men även om man kommer till rätta med personalbristen och kompetensutvecklingen så behövs en strukturerad organisation uppifrån som är utrustad med den övergripande kunskapen för ett samhälle i allt större behov av sociala tjänster.

Bostadsbrist leder ofta till höga kostnader för hotell och vandrarhem då placeringarna där blir många. Om en familj inte har någonstans att ta vägen och alla lägenheter som kommunen hyr är upptagna, blir nödlösningen t.ex. ett rum i ett lägenhetshotell eller vandrarhem vilket ofta blir långvarigt och innebär höga kostnader. Bostadsbrist och arbetslöshet i landet påverkar alla och innebär att en allt större grupp dessutom söker sig till socialtjänsten som annars inte har en social problematik, vilket ytterligare ökar belastningen. Det behöver byggas mer generellt, både när det gäller lägenheter för unga, arbetslösa och människor med sociala problem. Att utöka byggandet av modulbostäder med tidsbegränsade bygglov kan lindra en del av bostadsbristen för nyanlända, men också de som redan finns i systemet och är i behov av ekonomiskt bistånd av andra orsaker och blir kvar länge på vandrarhem eller hotell. Man ska i största möjliga mån sträva efter att barn inte ska behöva bo längre perioder på hotell eller vandrarhem.

Barn och ungdomars psykiska hälsa och föräldrars möjligheter och förmåga att på ett fullgott sätt kunna ta hand om sina barn och lösa de problem som kan uppstå i ungdomsåren påverkar hela samhället i stort. Det är mycket viktigt med insatser såsom föräldrastöd vilket samhället tjänar på i längden. Mår familjen bra så mår

samhället bra. Ett utvecklat föräldrastöd bör prioriteras så att alla föräldrar som önskar kan delta och att informationen om föräldrastödsprogrammen når ut till alla och erbjuds varje år.

Lokal samverkan för att förebygga att unga rekryteras till våldsbejakande extremistiska grupper måste bli bättre. En del i det förebyggande arbetet handlar om att ge stöd och utbildning till medarbetare i kommunen. Det gäller till exempel skolpersonal, personal på fritidsgårdar eller medarbetare inom individ- och familjeomsorgen för att bli bättre på att fånga upp unga som är i riskzonen för att radikaliserats. Vi anser att det behövs en kommunal arbetsgrupp som jobbar specifikt med detta tillsammans med skolan, föreningar, församlingar, individ- och familjeomsorgen för att förhindra att ungdomar ansluter sig till extremistiska grupper och för att skydda vårt samhälle. Det är också viktigt att man arbetar fram konkreta och tydliga förslag för hur man hanterar situationen och vet hur man ska agera om t.ex. en närstående, en elev eller en föreningsmedlem uppfattas ha radikaliserats. Det är mycket angeläget att kommunen satsar de resurser som behövs för att kunna genomföra detta arbete och insatser.

För Kristdemokraterna är familjen den viktigaste gemenskapen i samhället. Att satsa på förebyggande insatser för att främja hälsa och välmående i den unga generationen är något av det viktigaste samhället kan bistå med. Familjecentralerna har möjlighet att i ett tidigt skede och på ett effektivt sätt fånga upp kontakten med utsatta familjer, men också vara en stödjande resurs till familjer i allmänhet och även vara ett led i att främja integrationen. En stor vinst med samverkan mellan flera yrkeskategorier, såsom mödra- och barnhälsovården, öppna förskolan samt individ- och familjeomsorgen, kring barn och barnfamiljer är att den ökar förmågan att upptäcka och tillgodose behov av stöd. Vi kristdemokrater har motionerat om att införa familjecentraler i både norra och södra Botkyrka. Kommunen vill dock inte ens utreda möjligheterna till att etablera familjecentraler i norra och södra Botkyrka, utan vill avslå vår motion helt. Det tycker vi kristdemokrater är beklämmande.

De öppna förskolorna är en del i kommunens förskoleverksamhet, men fyller också en funktion i ett generellt familjestödjande arbete. De erbjuder barn som står utanför förskolan en förskolepedagogisk gruppverksamhet samtidigt som den ger småbarnsföräldrar möjlighet till kontakt och gemenskap i bostadsområdet. I och med flyktingkrisen och den stora inflyttningen i kommunen, både genom EBO och genom anvisning så kommer behovet av mötesplatser och insatser och stöd för föräldrar och barn att öka. Öppna förskolan kan vara ett första steg för nyanlända familjer att komma i kontakt med den svenska kulturen och knyta kontakter med andra föräldrar och barn. Vi har tidigare motionerat om att utveckla öppna förskolan i samtliga kommunaldelar samtidigt som majoriteten tidigare valt att istället dra ner på resurserna och följaktligen minska bl.a. öppettider och personal. Nu föreslår man som effektiviseringsåtgärd att delvis eller helt avveckla öppna förskolan, vilket vi anser vara mycket oroande. För oss kristdemokrater kan man inte sätta ett värde i pengar på denna mycket betydelsefulla verksamhet och hur mycket den betyder för familjer. Vi vill utveckla, inte avveckla öppna förskolan.

Socialnämnden har beslutat om att begränsa familjerådgivningen genom att minska antal samtal till fem, med särskild prövning om förlängning med tre samtal. Idag finns ingen begränsning av antalet rådgivningstimmar per par. Vi anser att satsning på familjerådgivning och den öppna förskolan behövs nu mer än någonsin. Familjen är den minsta gemenskapsenheten i samhället. Vår övertygelse är att trygga fungerande familjer bygger ett tryggt och stabilt samhälle. Att satsa på stöd till familjer i olika former är en investering för framtiden och måste prioriteras och vi vill återgå till obegränsat antal samtal för de familjer som behöver extra stöd.

Som vi påpekat tidigare är det viktigt att resursfördelningsmodellen tar med fler faktorer än befolkningsutvecklingen i beräkningen av framtida volymförändringar. Ett system som i allt för stor utsträckning tar hänsyn till parametern – volymökning – kan slå hårt mot vissa nämnder såsom bl.a. Socialnämnden. Detta då en eller ett fåtal personer i behov av vård kan komma att kosta väldigt mycket mer än beräknat. Det måste i systemet finnas tillräckligt utrymme för större variationer i behov.

Det är positivt att kommunen jobbar aktivt för att hitta platser för tillfälligt jourboende vilket kan skapa trygghet för de medborgare som p.g.a. olika sociala problem är i behov av försörjningsstöd och en plats att bo. Kommunen måste också fortsätta att aktivt arbeta med Botkyrkabyggen för att säkra tillgången av boende för berörda målgrupper.

Då socialnämnden har det strategiska samordningsansvaret för kommunens flyktingmottagande så kommer det att innebära ytterligare utmaningar de kommande åren. Finansieringsmodellen för ensamkommande barn bygger på ett nollresultat, där nämnden får ersättning för utlagda kostnader via återsökningar från Migrationsverket. Den sänkta schablonen för ensamkommande barn som trädde i kraft i år har fått betydande konsekvenser i form av lägre intäkter till kommunen vilket gör att det ekonomiska läget ser sämre ut. När det gäller gruppen ensamkommande över 18 år så innebär det också stora ekonomiska konsekvenser för nämnden, då ersättningen från staten för dessa personer inte möter upp de kostnader och behov som finns för gruppen. Sektionen för nyanlända visar därför ett underskott på drygt 11 miljoner kronor i delårsrapport 2.

Vi kristdemokrater förespråkar en human, men samtidigt realistisk migrationspolitik. Ensamkommande som har fyllt 18 år eller skrivits upp i ålder blir ofta abrupt omplacerade till en annan kommun. För att skapa goda förutsättningar för en god psykisk hälsa och en lyckad integration behöver vi i störst möjliga mån försöka undvika sådana uppbrott. Vi välkomnar den ökning av resurser som har givits till kommunerna för att klara detta, men anser inte att det är tillräckligt. Det är inte rimligt att enskilda kommuner ska bära en oproportionerlig andel av statens migrationskostnader som påverkar de egna välfärdsverksamheterna i allt för stor utsträckning. Staten måste här ta ett mycket större ansvar.

Ekonomiskt bistånd överskrider också budget. Antalet hushåll som behöver ekonomiskt bistånd har minskat, medan biståndet per hushåll däremot ökat. Enheten har dock minskat kostnaderna p.g.a. mindre personalomsättning och följaktligen mindre kostsamma konsulter, vilket dessutom ökat kvaliteten i handläggningen. Volymsökningar inom vuxenenheten när det gäller LVM-placeringar av vuxna missbrukare har också lett till ett underskott samt inom socialpsykiatriska enheten då antal resurskrävande ärenden gällande personer med komplexa behov.

I delårsrapport 2 prognostiserar nämnden ett underskott på drygt 17 miljoner kronor. Identifieringen av effektiviseringsåtgärder på drygt 11 miljoner kronor har främst inriktat sig på den icke lagstyrda verksamheten. Vi anser att den icke lagstyrda verksamheten som ligger under socialnämndens ansvar också är väldigt viktig. Inte minst öppna förskolan, där vi kristdemokrater tidigare agerat ett flertal gånger om att utveckla öppna förskolan i alla kommundelar. Att nu som effektiviseringsåtgärd delvis eller helt avveckla förskolan tror vi kan slå hårt mot de familjer som besöker verksamheten och tar del av dess familjestödjande aktiviteter. Vi kristdemokrater **ökar därför driftramen för nämnden med 6 miljoner kronor för 2018** för att först och främst främja verksamhet såsom bl.a. öppna förskolan, familjerådgivning, avsätta medel för samarbete med landstinget gällande införande av familjecentraler i Botkyrka samt stärka upp underskottet i de ovan nämnda områdena.

Vård- och omsorgsnämnden

Driftbudget - verksamhetsnivå

Vi vill:

- satsa på kompetensutveckling för att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla personalen samt arbeta för att bli en attraktiv arbetsgivare för ny kompetent och kvalificerad personal.
- ta fram och erbjuda ett Trygghetskontrakt med medborgarna, som tydligt visar vad kommunen ska göra för att säkerställa en likvärdig vård.

- erbjuda fler offentligfinansierade utföraralternativ inom äldreomsorgen t.ex. seniorboende och trygghetsboende, som både kan ta hänsyn till integritet, hög servicenivå, larm, bostadsrätt eller hyresrätt och närhet till personal, utan att vara ett institutionsboende.
- utveckla samverkan med civilsamhället genom partnerskap, uppdrag och olika typer av överenskommelser med ideella och idéburna organisationer, sociala företag och frivilliga krafter inte minst när det gäller äldreboende med särskild inriktning t. ex demens, språk, musik och konsthantverk etc..
- Erbjud alla äldre i Botkyrka kommun seniorkolloverksamhet under sommarperioden för att ge dem möjlighet till miljöombyte och social samvaro.
- garantera att personer som beviljats insatser för boende enligt lagen om särskilt stöd och service till funktionshindrade, LSS och Socialtjänstlagen, SOL får sin bostad inom tre månader från beslut och att det finns regler för vilka skyldigheter kommunen har om löftet inte hålls.
- etablera ett nytt äldreboende, s.k. profilboende med språkinriktningen syrianska och turkiska i norra Botkyrka samt planera för anpassat småskaligt boende i varje kommundel med en prioritering där behovet är mest akut.
- inrätta en akutbedömnings/verkställighetsfunktion som har mandat att dygnet runt agera om behov av akut insats behövs för att t.ex. avlasta anhörigvårdare (Vi anser att föreslagen äldrelots inte i tillräcklig grad löser vad som egentligen efterfrågas).
- bevaka att processen med ombyggnation av Allégårdens vård- och omsorgsboende och omvandlingen av Tumba vård- och omsorgsboende, sker både skyndsamt och kostnadseffektivt.

Vi blir äldre och friskare. Eftersom fler blir riktigt gamla ökar de åldersrelaterade sjukdomarna. Samtidigt kommer medicinska framsteg att göra det lättare att behandla fler diagnoser och den tekniska utvecklingen och individuellt utformade hjälpmedel göra att fler äldre kan bo kvar längre i sin egna bostad. Befolkningsprognosen visar ett ökat antal äldre och en tydlig trend är att personer 65 år och äldre kommer att utgöra en allt större andel av kommunens befolkning. Volymökningen i kommunen motsvarar behov av ett nytt vård- och omsorgsboende var femte år. Inom funktionshinderområdet är behovet ett nytt service- eller gruppboende per år. Dessutom är underhållet av en stor del lägenheter och lokaler eftersatt och måste åtgärdas för att uppfylla Arbetsmiljöverkets krav. I första hand handlar det om Tumba vård- och omsorgsboendet och Allégården med totalt cirka 200 brukare. Det är särskilt viktigt med en väl fungerande strategi för att säkerställa en trygg boendesituation för äldre och personer med funktionsnedsättning inklusive bostäder med särskild service enligt LSS som vård- och omsorgsboenden enligt SoL.

Vård- och omsorgsnämnden står inför stora utmaningar under 2018 och de kommande åren. Förvaltningens delårsrapport per augusti 2017 visade förvisso ett prognostiserat nollresultat för helåret men prognosen förutsätter bl a en tilläggsbudget om 8 miljoner kronor. Samtidigt kan vi konstatera att Myndighets verksamhetsområden prognostiserar ett underskott med 26,7 miljoner kronor. Här handlar det åter igen om volymökningar inom personlig assistans och externa placeringar SoL och LSS. För att kunna hantera dessa utmaningar som nämnden står inför samt att kunna satsa på kompetenshöjande åtgärder **så ökar vi kristdemokrater driftramen för nämnden med 11 miljoner kronor för 2018**. Däremot verkar volymökningarna i hemtjänsten, som tidigare bidragit till stora underskott, vara under kontroll och t o m prognostiserar ett överskott med 5,7 miljoner om än tack vare utökad budgettram med 11 miljoner samt en del effektiviseringar.

Kommunen måste planera mer långsiktigt när det gäller byggande och prioritera vård- och omsorgsboenden i investeringsprogrammet. Bristen på vård- och omsorgsboende i kommunen har en direkt påverkan på vård- och omsorgsnämndens ekonomi då kostnaden för en extern placering är högre än motsvarande för en intern placering. Vård- och omsorgsnämnden planerar för två nya vård- och omsorgsboenden till 2020. Dessa två tillsammans med de två andra vård- och omsorgsboende (i Fittja och Riksten), som väntas öppna under 2017, väntas kunna möta behovet av platser inom kommunen i slutet av perioden. Vi kristdemokrater anser att

kommunen behöver ligga steget före och vill därför investera i ytterligare ett extra vård- och omsorgsboende. Det nya äldreboendet bör ligga i norra Botkyrka och ska vara ett s.k. profilboende med språkinriktningen syrianska och turkiska. För att göra denna satsning ökar därför upplåningen med 150 miljoner mer än majoriteten. Platserna kommer givetvis att behövas och är på så vis självfinansierade. En eventuell överkapacitet betyder köpta platser från andra kommuner, vilket innebär intäkter för kommunen.

Besluten om bostad med särskild service enligt LSS utvecklar sig i en högre takt än befolkningsutvecklingen. I boendeplanen för 2017–2020 redogörs för ett behov av 6 nya platser inom grupp- och serviceboenden per år. Detta motsvarar ett nytt grupp- eller serviceboende varje år. Vård- och omsorgsnämnden planerar under samma period för fyra nya gruppboenden inom LSS. Prognosen visar att detta inte kommer att räcka för att täcka hela behovet utan en brist på drygt 50 platser kommer att finnas kvar. Merkostnaden för externa placeringar överstiger 17 miljoner kronor per år. Här finns uppenbara ekonomiska incitament för att placera brukarna i egen regi istället för externt, då merkostnaden för en extern placering ofta är mycket kostsam. Vi Kristdemokrater vill gärna se bättre samverkan mellan södertörnskommunerna kring frågan om behovsanpassade LSS-boenden för att tillgodose de platser som behövs i kommunerna.

De två stora byggprojekten; nämligen ombyggnationen av Allégårdens vård- och omsorgsboende och omvandlingen av Tumba vård- och omsorgsboende, har under 2017, i olika utsträckning, kantats av diverse problem. Detta har medfört extra kostnader såväl som avvikelser från den ursprungliga tidsplanen i form av förseningar utöver besvär för brukarna. Det är något vi kommer bevaka och följa upp nogsamt.

Kompetensutveckling för personalen som arbetar inom vården och omsorgen om äldre har i några avseenden varit eftersatt. Andel omsorgspersonal med, för yrkesrollen, grundkompetens motsvarande socialstyrelsens allmänna råd är fortfarande låg. Därutöver har hög personalomsättning av handläggare såväl som chefer inom myndighetsverksamheten på senare år i samspel med det ogynnsamma arbetsmarknadsläget inneburit kompetensflykt, varierande kvalitet på utredningar och brister i rutinerna vilket i sin tur påverkat både handläggningstiden och kvaliteten negativt. Här eftersträvar vi mer stabilitet och resursförstärkning med avseende på personal såväl som handledning och utbildningsinsatser.

Kristdemokraterna ser inte kompetenshöjande insatser som en kostnad, utan en investering som på längre sikt ger stimulans, effektivitet och bättre resultat samt en kvalitetshöjning för de som får del av den här delen av kommunal service. Förvaltningen måste bli en mer attraktiv arbetsgivare som behåller, förvaltar och utvecklar redan anställda medarbetare men också attraherar ny kompetent och kvalificerad personal. Kristdemokraterna anser det nödvändigt med resursförstärkningar och stödfunktioner och vill därför göra en särskild satsning i syfte att åstadkomma kvalitetsutveckling inom verksamheten. Möjligheten till kompetensutveckling ska finnas för all personal och leda till att verksamheten utvecklas. Utöver ren kunskapsutveckling, handledning och fortbildning, vill vi satsa på IT-användning, ledarskapsutveckling, erbjuda stöd och kompetensutveckling till verksamhets- och enhetschefer, synliggöra karriärvägar, utveckla nya utbildningsmoment och inte minst att stärka personalens möjligheter till inflytande och delaktighet. Ett annat viktigt satsningsområde är att få fler män att välja vården och omsorgen om äldre som yrke.

Samarbetet med Vård- och omsorgscollege är också viktigt ur ett annat perspektiv. Kommunen har svårt att rekrytera kontaktpersoner till personer LSS-insatser som har gruppboende med som en extra social kontakt för att hjälpa till att bryta den enskildes isolering genom samvaro. I synnerhet är det ätt matchning, t ex äldre med äldre och unga med unga som är extra svårt att tillfredsställa. Detta är mer en principiell fråga som handlar om jämlikhet och omsorg om den lilla människan.

Kristdemokraterna vill införa valfrihetssystem, LOV, för omvårdnadstjänster snarast möjligt för att stärka den enskildes möjligheter till inflytande över den egna vardagen. Ett av målen med att införa LOV är att öka mångfalden av boenden i kommunen. Exempelvis kan boendet utöver omvårdnad och/eller demensinriktning

ha en specialkompetens eller särskild inriktning såsom musik, mat eller ett visst språk. Dessutom kommer det att uppmuntra enskilt företagande eller kooperativ verksamhet inom äldreomsorg, för att utöka valmöjligheterna för kunden att välja mellan olika utförare. Tanken är att kundernas val av utförare ska påverka kvaliteten i positiv riktning gällande de tjänster som erbjuds, men också att det på sikt ska bidra till att göra yrkena inom detta område mer professionella och attraktiva. Tillämpningen av intraprenadsystem, där personal ska kunna driva verksamhet på intraprenad, är ett välkommet inslag inom vård- och omsorgsverksamhet. Vi anser att en mångfald av utövare ökar valfriheten för den enskilde samt höjer kvaliteten i äldreomsorgen.

Införandet av de 17 lokala värdighetsgarantier inom Botkyrkas äldreomsorg 2014 på initiativ från Kristdemokraterna är ett viktigt steg i rätt riktning. Värdegarantierna, som gäller för brukare som fått beslut om hemtjänst, trygghetslarm, dagverksamhet, eller särskilt boende för äldre ger en ökad tydlighet om vilken service man kan förvänta sig och bidrar till kvalitetsutveckling genom att äldreomsorgens medarbetare får en tydligare bild av sina arbetsuppgifter. Det är viktigt att de lokala värdighetsgarantierna kontinuerligt utvärderas och utvecklas genom att granska och utveckla rutiner och lokala riktlinjer för att identifiera vad som kan riskera att bli generaliserande samt för att bättre kunna anpassas efter enskildas viljor, vanor och preferenser. En kartläggning av hur verksamheten efterlever garantierna ska vara en del av det systematiska arbetet med uppföljning av verksamheten. Värdighetsgarantierna måste bli en naturlig del i det dagliga arbetet genom att vara vägledande för personalens arbetssätt och bemötande, samt även genomsyra hela verksamheten.

Åldrandeprocessen kan innebära förutom sämre aptit att smak och doftupplevelse förändras. Viktminskning och undernäring av äldre är ett betydande problem både för patienter, anhöriga, och hela vårdsystemet. Den sociala aspekten på vad en måltid innebär bör inte föringas. En positiv måltidsupplevelse är betydelsefullt för aptiten och är kopplad till bl.a. social situation och sällskap under måltiden, rummets och dukningens utformning och matens smak, doft, färg, form och konsistens. Det är viktigt att äldre personer får chans att uppleva måltiderna som något positivt. Därför behöver maten och måltidssituationerna i större utsträckning anpassas efter varje individs hälsa, smak och förutsättningar.

Många äldre känner sig ensamma och bristen på social samvaro är stor även hos många som får hjälp från äldreomsorgen. Detta skapar både psykiskt och fysiskt lidande. Forskare har studerat fenomenet sommarkollo för äldre närmare och har hittat en rad mycket positiva effekter. Bland annat upplevde deltagarna bättre sömn, tog färre mediciner och använde inte rullatorn lika mycket som annars. Kristdemokraterna vill därför erbjuda alla äldre i Botkyrka kommun seniorkolloverksamhet under sommarperioden för att ge dem möjlighet till miljöombyte och social samvaro. Syftet med verksamheten är att uppnå positiva hälsoeffekter genom att erbjuda deltagarna social samvaro och roliga aktiviteter, t. ex. matlagning, tipsrundor, boule, bingo, allsång och stavgång.

Det är nödvändigt med effektiviseringar inom flera av nämndens verksamhetsområden. Vi bedömer att det finns en möjlighet till att effektivisera genom bl. a. lägre timpris och införande av digitala (nyckelfria) låssystem inom hemtjänsten, omvandling av några gruppboendestäder (med krav på bemanning dygnet runt) till serviceboendestäder och sänkta ersättningsnivåer på serviceboenden inom verksamheten för omsorg om personer med funktionsnedsättning. Kristdemokraterna vill även se över och ta fram rutiner för att kvalitetssäkra att biståndsbedömningarna sker på likartat sätt och i nivå med andra kommuner med motsvarande förutsättningar och därmed få en positiv effekt för det ekonomiska utfallet.

Män och kvinnor med funktionsnedsättning är en av de fyra grupper som löper störst risk för ohälsa enligt Botkyrka kommuns egen omvärldsanalys för 2016–2019. Funktionsnedsättningar kan te sig på många olika sätt vilket gör att kommunen behöver arbeta än mer individanpassat för att hjälpen ska nå fram. Personer med neuropsykiatriska diagnoser är en särskilt utsatt grupp där många på grund av funktionsnedsättningen har svårt att tala för sig själv. Kristdemokraterna vill därför verka för en ökad kompetens om dolda handikapp

inom kommunen, men främst hos de utredande tjänstemännen. Insatserna skall vara utformade med individens behov i centrum - inte utifrån hur kommunen är organiserad. Ett led i detta är bland annat ett förbättrat samarbete mellan olika instanser inom kommunen exempelvis socialtjänst och vård och omsorg med dess utförande instanser och vi vill även verka för ett samarbete mellan kommun och landsting i dessa frågor.

Vi anser att kommunen ska införa möjligheten för dem som vill och är 85 år eller äldre att tillgå ett tryggt gemenskapsboende oavsett friskhetstillstånd inom tre månader från det att sådan begäran gjorts. Det är, menar vi, i sig en förebyggande åtgärd eftersom de personer som tillhör denna grupp kan känna ökad trygghet i befintligt boende och att därmed möjligtvis senarelägga tunga vårdinsatser.

Som vi påpekat tidigare är det viktigt att resursfördelningsmodellen tar med fler faktorer än befolkningsutvecklingen i beräkningen av framtida volymförändringar. Ett system som i allt för stor utsträckning tar hänsyn till parametern – volymökning – kan slå hårt mot vissa nämnder såsom bl.a. Vård- och omsorgsnämnden. Detta då en eller ett fåtal personer i behov av vård kan komma att kosta väldigt mycket mer än beräknat. Det måste i systemet finnas tillräckligt utrymme för större variationer i behov.

Det är en grundläggande rättighet att brukare av välfärdstjänster inte ska behöva utsättas för andrahands- eller tredjehandsrök från kommunens personal. Vi anser därför att alla medarbetare inom vård och äldreomsorg inte tillåts att röka under arbetstid och ser till att man byter kläder om man röker på sin lunchrast. Det är här brukarens rättighet att slippa röklukt som måste gå före rökarens rättigheter att röka. Personalen ska informeras tydligt om detta och erbjudas rökavvänjning. Detta är en arbetsledarfråga som ska ingå i medarbetarsamtal och följas upp kontinuerligt.

Kommunala bolag/samverkansbolag - en del av den kommunala verksamheten

En betydande del av kommunens ekonomi finns i de kommunala bolagen. Ett stort ansvar ligger på partierna att på medborgarnas vägnar utöva uppsikt över bolagens verksamhet via de förtroendevalda styrelseledamöterna. Kommunen ska vara en ansvarsfull ägare med ett väl genomarbetat och formaliserat regelverk för hur de kommunala bolagen ingår i kommunens verksamheter i sin helhet. Ägardirektiv bör komplettera bolagsordningen och ska regelbundet omprövas av kommunfullmäktige. En bolagspolicy bör finnas som anger hur kommunstyrelsens uppsiktsskyldighet över bolagen utövas och hur informationsflödet mellan kommunens olika verksamheter och bolagen ska ske, samt hur gemensamma resurser som personal- löne- och ekonomifunktioner ska samordnas. "God sed för styrning av kommun- och landstingsägda bolag" framtagen av Sveriges Kommuner och Landsting ska tillämpas i kommunala bolag.

Botkyrka kommun äger ett antal aktiebolag, helt eller tillsammans med andra kommuner, för att ge invånarna service. Kristdemokraterna är positivt inställt till bolagisering av verksamheter t.ex. för att lösa stora och kapitalkrävande uppgifter som fjärrvärme, avlopp och renhållning i samverkan med andra kommuner.

Bolag med verksamheter utanför kommunens kärnverksamheter, bör utvärderas kontinuerligt. Vid denna utvärdering bör särskild hänsyn tas till konkurrenssituationen med t.ex. andra bolag inom kommunen. Om olika omständigheter gör att kommunala verksamheter inom dessa områden bolagiseras, bör målet vara att avyttra bolagen när möjlighet ges.

Vi kristdemokrater anser det viktigt med den kommunala självstyrelseprincipen. Vi förordar den demokratiska arbetsformen där de olika kommunala styrelserna och nämnderna leds och styrs av folkvalda, direkt eller indirekt valda som ett resultat av representationen i kommunfullmäktige. Styrelsen i kommunala nämnder/styrelser har således förtroendeuppdrag och har valts av kommunfullmäktige.

Botkyrkabyggen AB

Botkyrkabyggen AB är ett helägt kommunalt bolag och är kommunens allmännyttiga bostadsföretag och har ca 11 000 lägenheter vilket motsvarar 90 % av alla hyresrätter i kommunen. I bolagets hyresrätter bor c:a 1/3 av kommunens befolkning.

Kristdemokraterna anser att fler hyresvärdar skulle vara bra för invånarna i kommunen. Detta kan åstadkommas genom att sälja delar av Botkyrkabyggens fastighetsbestånd. Vi anser att Botkyrkabyggen ska ta fram en plan för hur hyresgäster som vill omvandla sina hyreslägenheter till bostadsrätter kan ges möjlighet till detta.

Upplev Botkyrka AB

Upplev Botkyrka AB är ett av kommunen helägt dotterbolag med inriktning på upplevelseindustrin. I företaget ingår Lida friluftsgård och Subtopia.

Den kristdemokratiska inriktningen är att satsningarna på upplevelsenäringsen genom Upplev Botkyrka AB ska ha som syfte att på sikt göra bolaget avyttringsbart.

Hågelbyparken AB

Hågelbyparken AB är ett av kommunen helägt dotterbolag med inriktning på upplevelseindustrin. I företaget ingår verksamheten på Hågelby. Bolaget var tidigare en del av Upplev Botkyrka AB men bröts loss för att kunna överlätas på extern ägare i anslutning till framtida etableringar på marken runtomkring Hågelby.

Botkyrka Stadsnät AB

Kraven på snabb, säker och högkvalitativ informationsöverföring ökar. Samtidigt ökar kraven på flexibilitet så att den enskilde användaren inte måste ”läsa” sig till enskild tjänsteleverantör utan kan välja tjänster från olika tjänsteleverantörer. Då behövs ett nät som inte är knutet till en tjänsteleverantör utan ett oberoende nät skilt från tjänsteleverantörerna.

Botkyrka Stadsnät är ett bredbandsnät öppet för konkurrerande leverantörer där Botkyrkaborna får tillgång till internet, tv och telefoni. Botkyrka Stadsnätets grundläggande syfte är att ge förutsättningar för ökad samhällsnytta. Stadsnätet ska erbjuda medborgare och näringsliv högre kommunikationskapacitet till lägre kostnad ge ökad valfrihet och ökat utbud, stärka de kommunala verksamheternas utvecklingsmöjligheter och sänka kommunikationskostnaderna.

Bredbandssatsningen är ett långsiktigt projekt och den kristdemokratiska inriktningen är att nätet ska vara en satsning som på ett kostnadseffektivt sätt gynnar medborgarna.

SRV Återvinning AB

SRV återvinning är ett aktiebolag ägt av kommunerna Botkyrka och några närkommuner inom Södertörn. Detta bolag har kommunernas uppdrag att sköta insamling och hantering av hushållssopor, enligt miljöbalken som stipulerar att det ska finnas en renhållningsordning samt en avfallsplan för varje kommun. Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om hur kommunen arbetar med att minimera mängden avfall samt avfallets farlighet. Avgifterna ska anpassas efter användning, men vi anser att second hand organisationer verksamma inom ägar-kommunerna ska avgiftsfritt kunna nyttja SRV:s tjänster eftersom konsumenterna redan betalat för dessa tjänster.

Bolagets verksamhet har under årens lopp rört sig från enbart transport och förvaring av sopor till att omfatta återanvändning, återvinning och energiutvinning.

Inom återanvändnings och återvinningsområdena finns även andra aktörer. I syfte att ge mesta möjliga service för minsta möjliga kostnad anser vi kristdemokrater att hela eller delar av SRV:s verksamhet ska konkurrensutsättas.

Sydvästra Stockholmsregionens VA-verksaktie-bolag - Syvab

Sydvästra Stockholmsregionens VA-verksaktiebolag - Syvab är ett av kommunen delägt bolag som på uppdrag hanterar kommunens VA-frågor. Vi menar att det ingår i kommunens uppgifter att tillse att det finns infrastrukturella anläggningar inom de olika tätorterna så att medborgarna erhåller god service på ett ekologiskt hållbart sätt.

Vi menar att bolaget också borde få i uppdrag att säkerställa utvecklingen för de VA-verksamhetsbehov som ännu inte är tillgodosedda och ta en plan för hur VA-frågorna ska hanteras i kommunens glesbygdsområden.

Södertörns Fjärrvärme AB/Södertörns Energi AB

Södertörns Fjärrvärme AB, SFAB, ägs av Södertörns Fjärrvärme Energi AB, som i sin tur ägs till hälften vardera av Botkyrka och Huddinge kommuner. SFAB är ett bolag som äger fjärrvärmedistributionsnätet i Botkyrka, Huddinge och Salems kommuner, samt producerar eller köper, distribuerar och säljer värme till hushåll och företag i dessa kommuner.

Vi Kristdemokrater anser att denna verksamhet trots att den bedrivs på en konkurrensutsatt marknad kan inrymmas inom kategorin kommunala verksamheter av infrastrukturell karaktär. Ett solidariskt ägande kan bidra till att skapa en struktur för ett hållbarare samhälle genom att minska negativ klimatpåverkan och ge fördelaktiga värmekostnader för kommunmedborgarna. I det senare fallet är huvudfrågan att finna lösningar som gynnar Botkyrkaborna och i andra hand se över ägar- och driftsformerna. Vi har inga planer på en försäljning av kommunens del av berörda bolag.

Med tanke på att fjärrvärmerna produceras till närmare 70 % av förnyelsebara och miljöriktiga bränslen, anser vi kristdemokrater det angeläget att bolaget prisstruktur är av en gemensam långsiktig solidarisk karaktär som uppmuntrar anslutning till fjärrvärmenätet. Vi avser föreslå kommunen genom ägardirektiv ta initiativ att få fram en policy som i högre grad än vad som f.n. gäller uppmuntrar anslutning till fjärrvärmenätet.

Söderenergi AB

Söderenergi AB är ett delägt bolag som producerar fjärrvärme (varmvatten) som distribueras genom fjärrvärmenät som ägs av Södertörns Fjärrvärme resp. Telgenät. Söderenergi producerar fjärrvärme till hushåll, industrier, kontor och sjukhus huvudsakligen i Huddinge, Botkyrka, Salem och Södertälje.

Vi Kristdemokrater anser att denna verksamhet trots att den bedrivs på en konkurrensutsatt marknad kan inrymmas inom kategorin kommunala verksamheter av infrastrukturell karaktär där ett solidariskt ägande kan bidra till att skapa en struktur för ett hållbarare samhälle genom att minska negativ klimatpåverkan. I det senare fallet är huvudfrågan att finna lösningar som gynnar Botkyrkaborna och i andra hand se över ägar- och driftsformerna. Vi kristdemokrater är positiva till planerad expansion med utbyggnad och komplettering med kraftvärmeverk och har f.n. inga planer på en försäljning av kommunens del av bolaget.

Det nya ägardirektivet innebär bl.a. att bolagets styrelse plötsligt frångår principen av att vara förtroendeman-nastyrt via politiker i de båda kommunerna till att bli en blandning av tjänstemannastyre och politikerstyre. Nu skall tjänstemän - anställda i ett kommunalt bolag vara med och fatta beslut som påverkar deras egna anställningsvillkor. De oberoende besluten, som ett kommunalt bolags styrelse skall fatta utifrån sin roll som valda representanter för sin kommun, anser vi håller på att tunnas ut och äventyras.

Vi anser att det finns anledning att ompröva om Södertörns Energi AB och Södertörns Fjärrvärme AB fortsättningsvis skall vara separata bolag. En fusion av de båda bolagen skulle bl.a. spara administration och pengar. Vi skulle vilja se att Botkyrka och Huddinge kommun kan komma överens och hitta en lösning för detta och att Botkyrka kommun inleder en diskussion med Huddinge kommun för att framöver möjliggöra en sammanslagning.

Södertörns brandförsvarsförbund, SBFF

Södertörns brandförsvarsförbund (SBFF) ansvarar för räddningstjänsten för Botkyrka, Ekerö, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje och Tyresö kommun.

Det centrala uppdraget är att bidra till att alla medlems kommuninvånare känner sig trygga och säkra i sin kommun.

I förebyggande syfte beträffande brandskyddsarbete erbjuder (SBFF) bland annat olika utbildningar i brandsäkerhet, brandkunskapsutbildningar för elever i förskolan och grundskolan, ansvarar och medverkar vid olika evenemang i medlemskommuner, tillsyn av fastigheter och verksamheter samt besiktningar och byggnadslov av olika slag.

Räddningscentralen Stockholms län drivs av (SBFF) med brandkårens Attunda som samverkanspartner som larmar ut resurser och leder räddningsinsatser i 16 kommuner. Vid en insats har räddningscentralen den övergripande lägesbilden av händelsen och eventuella samtida händelser i området och kan fördela resurser därefter. Räddningscentralen är bemannad dygnet runt.

Förbundet har 21 brandstationer fördelat på 9 heltid, 3 deltid och 9 brandvårn. Förbundet har cirka 500 medarbetare. Det täcker ett område med cirka 580 000 kommuninvånare. Målet för förbundet är att skapa säkerhet och trygghet i samhället och främsta uppgift är att förhindra att bränder och andra olyckor inträffar.

Mångkulturellt Centrum, MKC

Mångkulturellt centrum är en kommunal stiftelse och ska verka brett i Botkyrka med att producera kunskap om innebörden och förståelsen av att leva och verka i ett mångkulturellt samhälle.

Vi kristdemokrater är positiva till fortsatt engagemang i denna för vår samtid viktiga verksamhet. Vi ser gärna att verksamheten utvecklas och att den blir mer känd genom en mer ”professionell” marknadsföring samt att ekonomin stabiliseras inte minst i samarbete med näringslivet.

Revision

Driftbudget - verksamhetsnivå

Inom revisionens verksamhetsområde menar vi kristdemokrater att revisorerna ska verka för att det ska finnas garantier för kommunala tjänster (tjänstegarantier) som ger klara spelregler för både kommun, näringsliv och kommunmedborgare; verka för att öka mångfalden av utförare i offentlig sektor; tillse att det regelbundet görs en översyn av förvaltningsorganisationen och annan förvaltningsindelning för att få mesta möjliga till lägsta kostnader. Det är också viktigt att revisorerna framledes får de pengar som krävs för att göra en bra redovisningsrevision och förvaltningsrevision.

KS och KF förfogande

När det gäller kommunens totala drift så omfördelar vi sammanlagt 22 miljoner kronor mer i relation till majoritetens budget. Dessa miljoner omfördelar vi genom en ökning i drift till Socialnämnden för att stärka upp det underskott som finns samt för att utveckla öppna förskolan och möjligheterna till familjerådgivning. Vi ökar också driften till Vård- och omsorgsnämnden gällande bl.a. de underbudgeterade posterna för personlig assistans och externa placeringar SoL och LSS. Vi minskar 8 miljoner kronor från posten KS/KF förfogande och minskar 3 miljoner kronor från KS drift – motsvarande ca 1 % av den totala driften för posten KLF.

Kristdemokraternas ekonomi 2018 i sammanfattning
Resultaträkning 2018

Miljoner kronor	Budget. S+V+MP 2018	Budget Kristdemokraterna 2018
Nämndernas verksamhet	-5 238,6	-5 238,6
Interna och gemensamma poster	338,9	338,9
Avskrivningar	-264,0	-264,0
Verksamhetens nettokostnad	-5 163,7	-5 163,7
Skatteintäkter	3 574,7	3 574,7
Generella statsbidragsintäkter mm.	1 583,3	1 583,3
Finansiella kostnader	-87,0	-87,0
Finansiella intäkter	83,0	83,0
Resultat före extraordinära poster	-9,7	-9,7
Pensionskostnader från avsättning	32,0	32,0
Balanskravsresultat	22,3	22,3

Investeringar 2018

Miljoner kronor	Budget. S+V+MP 2018	Budget Kristdemokraterna 2018
Kommunstyrelsen	-12,8	-12,8
Samhällsbyggnadsnämnden	-54,2	-54,2
Tekniska nämnden	-121,3	-121,3
Kultur- och fritidsnämnden	-48,2	-48,2
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden	-14,7	-14,7
Utbildningsnämnden	-128	-128
Socialnämnden	-6,5	-6,5
Vård- och omsorgsnämnden	-53,6	-203,6
Summa totalt	-439,6	-589,6

Driftsammandrag 2018

Miljoner kronor	Budget. S+V+MP 2018	Budget Kristdemokraterna 2018
Kommunstyrelsen	-306,7	-303,7
KS/KF förfogande	-65,0	-57,0
Samhällsbyggnadsnämnd	-158,9	-158,9
exploateringsverksamhet	51,0	57,0
Teknisk nämnd	-0,5	-0,5
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-17,9	-17,9
Kultur- och fritidsnämnd	-251,2	-248,7
Arbetsmarknads- och vuxenutbildning	-256,1	-253,6
Utbildningsnämnd	-2 506,0	-2 511,0
Socialnämnd	-613,6	-619,6
Vård- och omsorgsnämnd	-1 109,2	-1 120,2
Revision	-4,4	-4,4
Summa	-5 238,6	-5238,6

Förslag till beslut

Med anledning av ovanstående yrkar vi att kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige beslutar

- 1) **att fastställa det kristdemokratiska förslaget till Mål och budget 2018 med flerårsplan 2019–2021.**
- 2) att fastställa skattesatsen för år 2018 till 20 kronor och 15 öre.
- 3) **att beloppsramen för upplåning under 2018 fastställs till 4 611 miljoner kronor, inklusive den upplåning för Botkyrkabyggen, Söderenergi, Upplev Botkyrka AB, Hågelbyparken AB och Botkyrka stadsnät AB inom ramen för kommunens internbank.**
- 4) att den totala kreditramen inklusive både borgen och upplåning för bolagen som ingår i kommunens internbank ska under 2018 vara:
  1. Botkyrkabyggen 2 200 miljoner kronor.
  2. Söderenergi 476 miljoner kronor.
  3. Upplev Botkyrka AB 15 miljoner kronor.
  4. Hågelbyparken AB 10 miljoner kronor.
  5. Botkyrka stadsnät AB 260 miljoner kronor.
  - 6. Låneramen för kommunens eget upplåningsbehov (exklusive upplåningen till kommunens bolag) 1 650 miljoner kronor.**
- 5) **att kommunen ska bygga ytterligare ett vård- och omsorgsboenden utöver de som planeras fram till 2020.**
- 6) **att kommunfullmäktige beslutar om att upprätta en plan för att långsiktigt minska kommunens låneskuld.**

Botkyrka 2017-10-25

Stefan Dayne (kd)